

SZAKDOLGOZAT

Barna Albert István

Vidékfejlesztési Agrármérnök

Gödöllő

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Vidékfejlesztési Agrármérnök Szak

**Hercegszántó község vizsgálata a fejlesztési lehetőségek
tükrében**

Belső konzulens: Némediné Dr. Kollár Kitti

egyetemi docens

Készítette: Barna Albert István

U8XD3N

Intézet/Tanszék: Vidékfejlesztés és Fenntartható

Gazdaság Intézet

Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Gödöllő

2024

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. Szakirodalmi áttekintés	5
2.1 Az Európai Unió Regionális Politikája	5
2.2 A NUTS rendszer Európában	7
2.3 A NUTS-rendszer hazánkban	9
2.4 Településfejlesztés fogalma, jellemzői, céljai	15
2.5 Hercegszántó elhelyezkedése	17
2.6 Hercegszántó általános bemutatása	19
2.6.1 Hercegszántó történelme dióhéjban	19
2.6.2 Hercegszántó gazdasági helyzetének főbb jellemzői	20
2.6.3 Hercegszántó turizmusa	21
2.7 Hercegszántó településrendezési terve	23
3. Saját vizsgálat	26
3.1 Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek	26
3.2 A vizsgálat körülményei és helyszíne	26
3.3 Kutatási módszerek és a minta bemutatása	27
3.4 Primer kutatás eredményei	28
3.4.1 Interjúk bemutatása	28
3.4.2 Kérdőív elemzés	33
3.5 Szekunder kutatás eredményei	40
3.5.1 Fontosabb demográfiai mutatók	41
3.5.2. Fontosabb gazdasági mutatók	45
3.5.3. Infrastrukturális mutatók	49
4. Következtetések javaslatok	52
5. Összefoglalás	56
6. Irodalomjegyzék	59

7. Mellékletek.....	63
8. Függelék	69

1. Bevezetés

Azért választottam Hercegszántó elemzését, mivel itt születtem, jelenleg is itt lakok a családommal együtt. A jövőben is itt szeretnék letelepedni és dolgozni, ezért érdekel különösképpen a település jelenlegi helyzete, a potenciális fejlődési és fejlesztési lehetőségei. Hercegszántó egy 1634 fős (Központi Statisztikai Hivatal, 2024) magyarországi község, a Bács-Kiskun vármegyei Bajai járás déli részén található, 30 kilométerre Bajától és 1 kilométerre a Szerb határtól. Hercegszántó közigazgatásához tartozik két további település, a tőle 6 kilométerre lévő Budzsak és a 12 kilométerre található Hóduna. Hercegszántótól délre és nyugatra nagy kiterjedésű erdőségek és számos folyóvíz található, míg tőle keletre és északra inkább a szántóföldek a jellemzők. Vezető gazdasági ágazata a mezőgazdaság, továbbá a szerb határ közelsége is számos munkahelyet teremt. **A község több nemzetiségű** (horvát, szerb, magyar), kulturálisan és történelmileg is gazdag, több híres szülöttel. A Duna-Dráva nemzeti park, azon belül is a Karapancai Vadászkastély és a Vodica-Máriakert Kegyhely számos turistát vonz évente. Hercegszántó továbbá fontos határátkelőhely Szerbiába, tervek szerint 2028-ra fogják befejezni ennek az átkelőnek a bővítését, ami további gazdasági és turisztikai lehetőségekkel szolgálhat majd a település számára a közeljövőben.

Dolgozatomban a következő témákra szeretnék majd bővebben kitérni: Mi az, ami fejlesztésre szorul? Mik az elérhető célok, lehetőségek? A lakosság mennyire van tisztában a településen végbemenő változásokkal, mennyire elégedettek azokkal? Mik az elsődleges megoldandó problémák? Szakdolgozatom céljaként tűztem ki, hogy bemutassam Hercegszántó jelentőséget, megvizsgáljam a fejlesztési lehetőségeit és hogy azokat hogyan lehetne még jobban kihasználni. A szakirodalmi áttekintés részeként összefoglalom a kulcsfontosságú alapfogalmakat és definíciókat. Kiemelten foglalkozom a területfejlesztés fogalmával. Ezt követően részletesen tárgyalom a NUTS-rendszer szerepét Magyarországon, valamint definiálom a terület és településfejlesztés fogalmait. Végül általánosan bemutatom Hercegszántót, kiemelve földrajzi helyét és szerepét. A szakirodalmi áttekintést követően saját kutatásomat ismertetem. Dolgozatomban primer és szekunder kutatásokat is végzek releváns eredmények elérése érdekében. A primer kutatások során célom volt interjúkat készíteni olyan személyekkel, akik jelentős szerepet játszanak Hercegszántó életében a vizsgált területen. Emellett készítettem egy kérdőívet is, amelyben a lakosság véleményét, elképzeléseit és az általuk meghatározott elsődleges fejlesztésre szoruló területeket kérdeztem meg. A szekunder kutatásaim során a Központi Statisztikai Hivatal adatait

használva demográfiai, gazdasági és infrastrukturális mutatókat vizsgálom, összehasonlítva Hercegszántót a szomszédos településsel, Dávoddal. Ezek a mutatók segítenek látni a település életében bekövetkező változásokat.

Dolgozatomat elsősorban azoknak ajánlom, akik a Hercegszántóra költözést/a községben maradást fontolgatják, illetve azoknak, akiknek számottevő beleszólásuk van a község mindennapi életébe, fejlesztésébe, gondolok itt főként a település irányítóira, illetve az önkormányzati dolgozókra.

2. Szakirodalmi áttekintés

A kutatásom szakirodalmi áttekintésének célja a terület- és településfejlesztés, valamint a településvezetés átfogó bemutatása. E keretében részletesen foglalkozom a fogalmak definiálásával és céljaik mélyebb megértésével. Továbbá, szeretném bemutatni az Európai Unió regionális politikáját és a statisztikai célú területi egységek nomenklatúráját (NUTS), mivel ezek a keretek alapvető szerepet játszanak a terület- és városfejlesztési törekvések irányításában és koordinálásában az EU tagállamaiban. E politikák és rendszerek megértése értékes betekintést nyújt a városi területek tervezését és fejlesztését irányító stratégiákba és mechanizmusokba európai szinten. Ezen kívül részletesen elemzem Hercegszántó önkormányzatát, feltárva annak sajátos jellemzőit, kihívásait és hozzájárulását a tágabb település és területfejlesztési keretekhez. E kulcsfogalmak és esettanulmányok alapos vizsgálatával célom, hogy **átfogó képet** nyújtsak a terület- és település fejlesztés és a regionális politika európai kontextusáról.

2.1 Az Európai Unió Regionális Politikája

Az Európai Unió regionális politikája az EU fő beruházási politikája, amely támogatja az összes régiót és várost a gazdasági növekedés, munkahelyteremtés, versenyképesség, fenntartható fejlődés és környezetvédelem terén. Decentralizált rendszerben működik, ahol a tagállamok jelentős döntési hatáskörrel rendelkeznek. A politikát hétéves tervezési ciklusokban határozzák meg, és a forrásokat Strukturális Alapokon keresztül osztják szét. A regionális politika szabályait az EU alapidokumentumai és rendeletei rögzítik, amelyekhez a tagállamok saját szabályozásokat rendelnek. Ezek meghatározzák a forráselosztás intézményrendszerét, a kedvezményezett kiválasztását és a projektek végrehajtását (Wolfgang, 1997). A regionális politika a Római Szerződés (1957) preambulumban nyert először megemlítést, és az Egységes Európai Okmány (1986) jogilag megalapozta fejlődését, elsőként nevesítve a regionális politikát a közösségi politikák között. Ennek célja a gazdasági és szociális kohézió erősítése volt. Az EU tevékenysége a gazdasági és társadalmi kohézió erősítésére irányul, csökkentve az egyenlőtlenségeket a tagállamokon belül és között. Az 1987-ben elfogadott Delors I. csomag alapozta meg a Strukturális Alapok 1988-as reformját, amely a támogatásokat hátrányos helyzetű régiókra koncentrált. Az

egységes területi statisztikai rendszer (NUTS) bevezetésével a régiók lettek a fejlesztési támogatások elsődleges kedvezményezettjei (Zsúgyel, 2001).

A regionális politika fő elvei közé tartozik a pénzügyi források koncentrációja és koordinálása a népesség, a gazdasági fejlődés és a munkanélküliségi ráta alapján. Ez az elosztás olyan konkrét célokra összpontosít, mint a növekedés és a munkahelyteremtés. Emellett a partnerség elve magában foglalja a regionális és helyi hatóságokkal, gazdasági szervezetekkel, szociális partnerekkel és a civil társadalommal való együttműködést a programok előkészítése, finanszírozása, értékelése és nyomon követése érdekében (Dieringer, et al., 2011). A programozás magában foglalja a strukturális alapok többéves programokon keresztül történő elosztását, amelyek integrálják a különböző támogatási formákat és a regionális fejlesztési terveket. Ezenkívül az uniós hozzájárulások célja, hogy kiegészítsék a nemzeti vagy regionális forrásokat, nem pedig helyettesítsék azokat, és a társfinanszírozás nemzeti költségvetéseken, önkormányzati, magán- és állami forrásokon keresztül történik (Soós, 2020). **A regionális politika fő pillérei** a strukturális alapokat foglalják magukban, beleértve az 1975-ben létrehozott Európai Regionális Fejlesztési Alapot (ERFA), amelynek célja a gazdasági növekedés előmozdítása, a beruházások támogatása és a munkahelyteremtés. Az 1958-ban létrehozott Európai Szociális Alap (ESZA) az emberekbe való beruházásra összpontosít, a foglalkoztatás, az oktatás, a képzés és a munkahelyteremtő programok támogatására. Emellett a Kohéziós Alap támogatja az alacsonyabb jövedelmű tagállamokat a környezet és a közlekedési infrastruktúra javításában, a kedvezményezett országok közé tartozik Görögország, Írország, Portugália, Spanyolország, valamint a közép- és kelet - európai tagállamok. A Kohéziós Alap együtt működik az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alappal (EMVA) és az Európai Halászati Alappal (EHA), hogy együtt alkossák az Európai Strukturális és Beruházási Alapokat (Rechnitzer, 2007). Regionális politika **végrehajtásának módja**: Az Európai Bizottság, a tagállamok és a régiók partnerségi megállapodásokat és operatív programokat dolgoznak ki a beruházási prioritások és fejlesztési igények meghatározása érdekében. A tagállamok irányító hatóságai figyelemmel kísérik és értékelik ezeket a programokat. Finanszírozás és végrehajtás: A nemzeti és regionális szervektől származó kiegészítő finanszírozás támogatja a programokat, amelyeket aztán ezek a szervek hajtanak végre az elszámoltathatóság és az átláthatóság biztosítása érdekében egy nyomon követési rendszer segítségével. Ellenőrzés: A tagállamok az Európai Bizottsággal és a nemzeti ellenőrző hatóságokkal együttműködve felelősek az ellenőrzési rendszer működtetéséért, és

szabálytalanságok esetén pénzügyi szankciókat szabhatnak ki. Kedvezményezettek: Köztestületek, vállalkozások, egyetemek, egyesületek, nonprofit és önkéntes szervezetek pályázhatnak finanszírozásra a nemzeti vagy regionális hatóságokhoz benyújtott pályázatok útján (Bajomi, et al., 2003). Beruházási szintek: Az EU valamennyi régiója a fejlettségi szintje alapján kap támogatást, a projektek 50-85%-át a strukturális alapokból, a fennmaradó részt pedig nemzeti, regionális köz- vagy magánforrásokból finanszírozzák. **Célkitűzés:** Az általános cél a versenyképesség, a növekedés és a munkahelyteremtés fokozása az európai régiókban és városokban. A területi kohézió bevezetése: A 2009-es **Lisszaboni Szerződés** a kohéziós politikát a gazdasági és társadalmi kohézió mellett a területi szempontokra is kiterjesztette. Ez azt jelenti, hogy a politika mostantól a régiók közötti fejlettségi szintbeli különbségekkel foglalkozik, különös tekintettel a vidéki területekre, az ipari átalakulóban lévő régiókra, valamint a jelentős természeti vagy demográfiai kihívásokkal küzdő régiókra (Németh, et al., 2021). Az EU és a tagállamok megosztott hatáskörrel rendelkeznek e politika végrehajtásában, és a 2014-2020-as időszakra 351,8 milliárd eurós jelentős költségvetési előirányzatot különítettek el, ami az uniós költségvetés 32,5 %-át teszi ki. Ezeket a forrásokat különböző célokra, például infrastruktúra-fejlesztésre, környezetvédelemre, innovációra, munkahelyteremtésre és képzésre fordítják. A kohéziós politika jövőbeli tervei között szerepel egy zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású Európa megteremtése, egy jobban összekapcsolt Európa kiépítése, a szociális jogok érvényesítése és a fenntartható helyi fejlődés előmozdítása (Soós, 2020).

2.2 A NUTS rendszer Európában

A Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques, közismert nevén NUTS, az Európai Unió területének régiókra való felosztására szolgáló hierarchikus rendszer statisztikai elemzés céljából. Ezt a rendszert az EU tagállamai tárgyalták meg és fogadták el, és az EUROSTAT dolgozta ki a Bizottság különböző főigazgatóságaival együttműködve. A NUTS-rendszer az 1970-es évek eleje óta használják statisztikai adatgyűjtésre, és 1988-ban hivatalosan beépült a közösségi politikába. Ez a rendszer lehetővé teszi a regionális statisztikák gyűjtését, elemzését és terjesztését az EU-n belül, közös referenciakeretet biztosítva a regionális adatok összehasonlításához. Az Európai Unió sokszínű társadalmi-gazdasági és földrajzi vonatkozásainak megértéséhez és nyomon követéséhez nélkülözhetetlen eszköz. A NUTS-rendszer a strukturális alapok és a Kohéziós Alapok elosztásában is döntő szerepet játszik. A NUTS- rendszer, más néven a statisztikai célú

területi egységek nómenklatúrája egy fontos rendszer, amely az Európai Unión belüli közigazgatási felosztást biztosítja (Horváth, 2001). Ezt a rendszert az uniós jogszabályok, különösen az 1059/2003/EK rendelet szabályozza, ami szilárd jogi alapot biztosít a rendszernek. A rendelet az akkori 15 EU-tagállam mindegyikére vonatkozóan meghatározza az 1-3. NUTS-szinteket, körvonalazva az egyes szinteken belüli régiókat, elnevezéseket és azonosítókat. A rendelet által meghatározott NUTS-2002 lista különböző tényezőket vesz figyelembe annak érdekében, hogy a regionális felosztások pontosan reprezentálva legyenek. Ezt a listát gondosan megtervezték annak biztosítása érdekében, hogy a regionális nyilvántartás bármilyen módosítását meghatározott szabályok és kritériumok szerint hajtsák végre (Szabó, 2005).

Összességében a NUTS-rendszer döntő szerepet játszik a regionális statisztikák EU-n belüli harmonizálásában, mivel egységes keretet biztosít a különböző közigazgatási szinteken történő adatgyűjtéshez és adatszolgáltatáshoz. Ez pedig segíti a politikai döntéshozókat, kutatókat és más érdekelt feleket abban, hogy a regionális információkat következetesen és értelmesen összehasonlítsák és elemezzék. A régiók kódolásának folyamata sokrétű feladat volt, amelynek során az országokat és régiókat betűk és számok kombinációjával kellett azonosítani. 1995 előtt az országokat 1-9 számokkal, míg az új tagokat betűkkel jelölték (Szabó, 2005). Például Görögországot A, Spanyolországot B, Portugáliát pedig C betűvel jelölték. 1995 után azonban az országnév ISO 2 rövidítése lett a szabvány, például Franciaországot FR-vel jelölték. Minden régióhoz egyedi azonosítót rendeltek, amely betűk és számok kombinációjából állt, az elsődleges azonosító pedig a fő ország volt. A régiók hierarchikus felépítését az azonosító különböző elemei tükrözték. Azokban az esetekben, amikor egyes régiók különböző országokban ugyanazt a nevet viselték, az ország nevének rövidítése kapcsolódott a régió nevéhez, hogy megkülönböztessék azokat. Például Limburgot Belgium esetében (B), Hollandia esetében pedig (NL) rövidítéssel jelölték. A régiók kódolásának ez az összetett rendszere lehetővé tette az országok és régiók pontos és precíz azonosítását, biztosítva a nemzetközi adatok és közlések egyértelműségét és következetességét (Szabó, 2005). 2003. május 26-án az Európai Parlament és a Tanács közösen elfogadta az 1059/2003/EK rendeletet, amelynek célja a statisztikai célú területi egységek közös osztályozásának (NUTS) létrehozása volt. Ezt az osztályozási rendszert azért hozták létre, hogy egységes keretet biztosítson az Európai Unión belüli közigazgatási szintek azonosítására és kategorizálására, figyelembe véve az egységek népességszámát (Pikler, 2016). A rendelet konkrét iránymutatásokat is felvázolt a NUTS-

osztályozás meghatározására és módosítására, biztosítva az összegyűjtött statisztikai adatok következetességét és pontosságát. A NUTS-rendszer legalacsonyabb szintjén a tagállamok közigazgatási egységei állnak, amelyek területi döntéshozatali hatáskörrel rendelkeznek, tükrözve a helyi kormányzás fontosságát a tágabb európai kereteken belül. A **NUTS-osztályozás**, amely a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának rövidítése, döntő szerepet játszik az Európai Unió támogatási politikájában. Keretként szolgál a régiók gazdasági fejlettségük alapján történő azonosításához és kategorizálásához, és segít a kohéziós és vidékfejlesztési uniós források elosztásában. A NUTS 2 régiók különösen fontos szerepet játszanak az egyes régiók által elnyerhető támogatás mértékének meghatározásában. Ez magában foglalja a támogatásban részesülő tevékenységtípusok, a társfinanszírozási arányok és a támogatási források koncentrációjának meghatározását. Ezen túlmenően a NUTS 2 besorolás segít a jövedelemtermelő beruházások támogatási szintjének meghatározásában (Pikler, 2016).

1. táblázat NUTS régiók felosztása

Szint	Legalább	Legfeljebb
NUTS 1	3 millió	7 millió
NUTS 2	800 000	3 millió
NUTS 3	150 000	800 000

Forrás: saját szerkesztés 2024, Regions in the European Union, Eurostat, 2007. 10. alapján

2.3 A NUTS-rendszer hazánkban

Magyarországon a NUTS 1 szint három nagy régiót különít el, amelyek mindegyike egyedi gazdasági, kulturális és társadalmi jellemzőkkel bír. Ezek a NUTS 1 régiók hozzájárulnak az ország területi tervezéséhez és az uniós források célszerű elosztásához, valamint a különféle fejlesztési programok kialakításához. **Közép-Magyarország:** Ez a régió Budapestet és Pest megyét foglalja magában. Közép-Magyarország az ország elsődleges gazdasági, kulturális és politikai központja. Budapest, mint az ország fővárosa és legnagyobb városa, a kereskedelem, a pénzügyi szektor, valamint a kormányzat központja.

A régió kiemelkedő gazdasági fejlődést mutat, Budapest nemzetközi szerepe és befektetési vonzereje pedig alapvető szerepet játszik az ország versenyképességének fenntartásában.

Dunántúl: A Dunántúl régió három kisebb alrégiót ölel fel: Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl és Dél-Dunántúl. Ezek az alrégiók ipari, mezőgazdasági és turisztikai szempontból egyaránt fontosak. A Közép-Dunántúl ipari központként ismert, különösen a Fejér és Komárom-Esztergom megyékben található nagyvállalatok révén. A Nyugat-Dunántúl kiemelkedő ipari és logisztikai infrastruktúrával rendelkezik, köszönhetően Győr autóiparának és a régió osztrák határ közelségének. A Dél-Dunántúl pedig mezőgazdasági és kulturális örökségéről ismert, Pécs városa itt a központ, amelyet történelmi városképe és kulturális programjai tesznek különlegessé. **Alföld és Észak:** Ez a legnagyobb kiterjedésű NUTS 1 régió, amely három alrégiót foglal magában: Észak-Magyarországot, Észak-Alföldet és Dél-Alföldet. Az Alföld és Észak régió jelentős mezőgazdasági terület, amely alapvető szerepet játszik az ország élelmiszertermelésében. Észak-Magyarország gazdag történelmi és természeti értékekben, különösen a Bükk és a Mátra hegységek révén, míg az Észak-Alföld mezőgazdasági és oktatási központként is kiemelkedik, Debrecen városával az élén. A Dél-Alföld, amely Bács-Kiskun, Békés és Csongrád-Csanád megyéket öleli fel, fontos élelmiszer-feldolgozó és agrárközpont, ahol Szeged és Kecskemét városai gazdasági és kulturális központként működnek (Kovács, 2000).

STATISZTIKAI NAGYRÉGIÓK, 2016. JANUÁR 1.

1. ábra Magyarország nagyrégiói

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, 2016

A NUTS 2 szint, amely a statisztikai célú területi egységek nómenklatúráját jelenti, a regionális politikák és fejlesztési programok alapvető alapjául szolgál. Magyarországon nyolc NUTS 2 régió létezik, amelyek mindegyike megyék egy - egy meghatározott csoportját foglalja magában. Ezek a régiók jelentős szerepet játszanak az erőforrások elosztásában és a döntéshozatali folyamatokban a kiegyensúlyozott regionális fejlődés előmozdítása érdekében. A Közép-magyarországi régió gazdasági és közigazgatási központként szolgál, magában foglalva Budapestet és a környező területeket. A Közép-Dunántúl Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém megyéket foglalja magában, hozzájárulva a régió gazdasági és kulturális sokszínűségéhez. Nyugat- Dunántúlon Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyék a természeti tájak és az ipari központok egyedülálló ötvözetét alkotják. A Baranya, Somogy és Tolna megyéket magába foglaló Dél-Dunántúl gazdag örökséggel és mezőgazdasági hagyományokkal büszkélkedhet. Észak-Magyarország, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyékkel, történelmi helyszínek és festői tájak egyvelegével büszkélkedhet, amely turistákat és befektetőket egyaránt vonz. Az Észak - alföldi régió Hajdú-Bihart, Jász - Nagykun-Szolnokot foglalja magába (László, 999999966666).

MAGYARORSZÁG RÉGIÓI, 2019. JANUÁR 1.

2. ábra Magyarország régiói

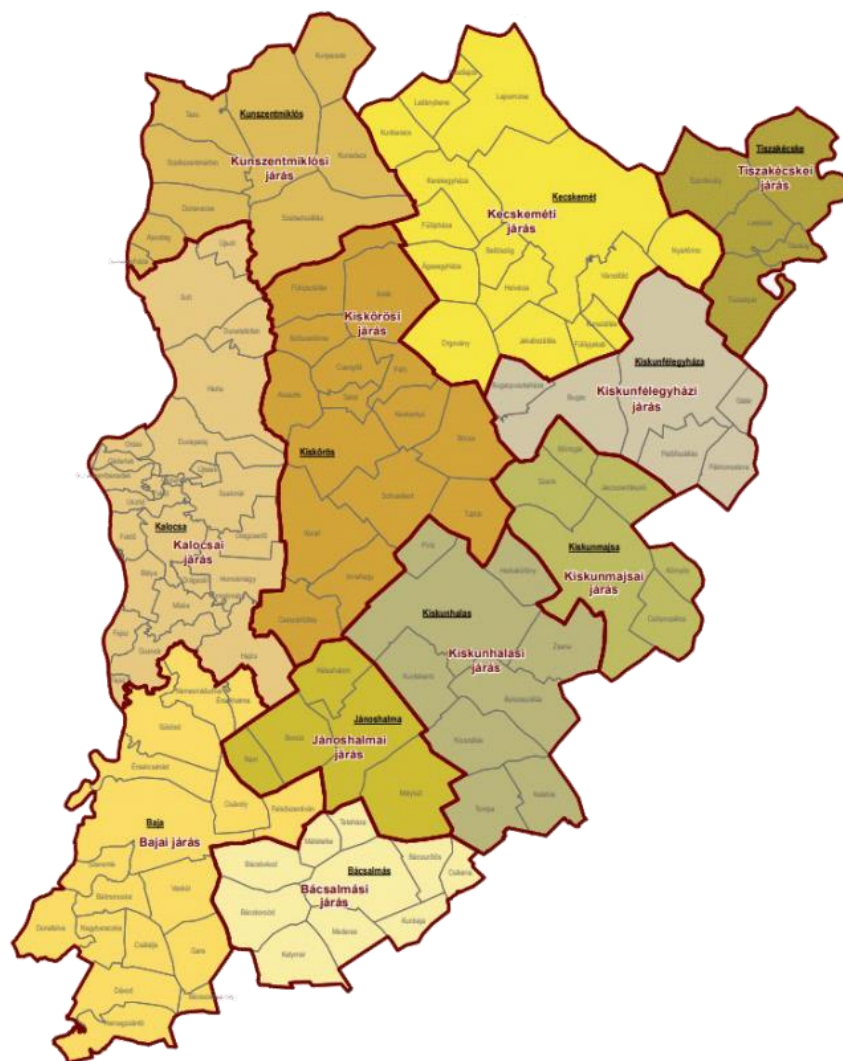
Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, 2019

Magyarországon a **NUTS 3** szinten, amely a megyék és Budapest főváros szintjét jelenti, összesen 19 megye és a nyüzsgő Budapest található. Ez a felosztási szint lehetővé teszi a statisztikai adatok mélyebb és átfogóbb elemzését, és célzottabb regionális politikai tervezést tesz lehetővé. A vármegyék és Budapest döntő szerepet játszanak Magyarország közigazgatási és fejlesztési kereteiben, és egyedi jellemzőik és igényeik megértése elengedhetetlen a hatékony kormányzás és a stratégiai döntéshozatal szempontjából. Ez az osztályozási szint értékes eszközt nyújt a politikai döntéshozók, kutatók és elemzők számára, hogy jobban megértsék a Magyarországon belüli sokszínű régiókat, és a szakpolitikákat és kezdeményezéseket az egyes regionális kihívások és lehetőségek kezelésére szabják⁹ (Koppány, et al., 2018).

3. ábra Magyarország vármegyéi

Forrás: Központi statisztikai hivatal, 2022

4. ábra Bács-Kiskun vármegye járásai

Forrás: info-kozpont.hu, 2024

A helyi közigazgatási egységek rendszere (LAU) kulcsszerepet játszik az Európai Unió statisztikai régiók osztályozásában, mivel lehetővé teszi az adatok helyi szintű szervezését és elemzését. A szélesebb körű regionális osztályozást biztosító NUTS -rendszerrel párhuzamosan a LAU-rendszer részletesebb és mélyebb betekintést nyújt a tagországok helyi közigazgatási egységeibe. Magyarország esetében a LAU - rendszer két szintre tagolódik: **LAU 1 és LAU 2**. Ez a felosztás lehetővé teszi az országon belüli közigazgatási egységek részletesebb megértését, lehetővé téve a politikai döntéshozók, kutatók és más érdekelt felek számára, hogy az adatokat konkrétabb és helyi szinten gyűjtsék és elemezzék. E részletes információk birtokában a hatóságok megalapozottabb döntéseket hozhatnak, és jobban tudnak foglalkozni a különböző magyarországi régiók igényeivel. Összességében az Európai Unió statisztikai régiók osztályozásán belüli LAU-rendszer kulcsfontosságú eszköz

a helyi közigazgatási egységek összetettségének és árnyalatainak megértéséhez, és fontos forrásként szolgál a helyi szintű adatgyűjtéshez és elemzéshez (Egyed, 2009).

Magyarországon a LAU 1 szint a **járásoknak** felel meg, amelyekből jelenleg 197 van. Ezek a járások a megyei szint (NUTS 3) alatt helyezkednek el, és a közigazgatás területi egységeiként szolgálnak. Elsődleges céljuk a közigazgatási szolgáltatások nyújtásának és a közfeladatok végrehajtásának elősegítése. A kerületek felelősek a helyi közigazgatási ügyek intézéséért, ami olyan feladatokat foglal magában, mint a személyi igazolványok kiadása, az építési engedélyek kiadása és számos szociális szolgáltatás nyújtása. Mint ilyenek, jelentős szerepet játszanak a helyi szintű kormányzásban, és fontos szerepet játszanak a regionális fejlesztési programok végrehajtásában (Egyed, 2009).

MAGYARORSZÁG JÁRÁSAI, 2016. JANUÁR 1.

5. ábra Magyarország járásai

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, 2016

A **LAU 2** Magyarországon a települési szintre vonatkozik, és 3154 települést foglal magában országszerte, beleértve a városokat, községeket és a főváros, Budapest kerületeit. Ezek a települések alapvető fontosságúak a helyi közigazgatás szempontjából, mivel közvetlenül a lakosság igényeit elégítik ki olyan közszolgáltatások biztosításával, mint az oktatás, az egészségügy, a szociális ellátás, a közlekedés, a közművek és a helyi infrastruktúra fejlesztése. Fontos megjegyezni, hogy a települések között jelentős eltérések

lehetnek a gazdasági növekedés és a demográfiai jellemzők tekintetében, ami rávilágít a települések sokszínűségére szerte Magyarországon (Faluvégi, 2008).

2.4 Településfejlesztés fogalma, jellemzői, céljai

A második világháború befejezése után D. Diamond (1974) több országra kiterjedő elemzést végzett, és **hat átfogó, hosszú távú makroszintű célt határozott meg**. Az első cél az volt, hogy a magas munkanélküliségi rátát meghatározott területeken kezeljék és csökkentsék. A második célkitűzés a demográfiai nyomás enyhítésére összpontosított a már túlnépesedett régiókban. A harmadik célkitűzés a nemzeti erőforrások felhasználásának optimalizálására irányult. A negyedik célkitűzés a különböző régiók közötti indokolatlan egyenlőtlenségek kezelésére és minimalizálására irányult. Az ötödik célkitűzés a területi kultúrák és identitások megőrzésére és megerősítésére összpontosított. Végül a hatodik célkitűzés a népességdinamika és a környezeti fenntarthatóság közötti jobb egyensúly elérésére törekedett (Faragó, 1987). A modern településfejlesztésben a fejlesztés célzott beavatkozás, amely a közösség életminőségének javítására törekszik. A településfejlesztéshez szükséges eszközöket az állam biztosítja, amely így hatékonyan koordinálja a folyamatot. Ezt a tevékenységet jogi, gazdasági, műszaki és környezeti elemek integrálják, illeszkedve a tágabb, területi szintű fejlesztési programokhoz. A település fejlődése stratégiai szemléletmódot igényel, amelyben az önkormányzat kulcsszerepet játszik katalizátorként és a résztvevők közti koordinátorként. A településfejlesztés szoros kapcsolatban áll a területfejlesztéssel, mivel ezek összhangja nélkül nem érhető el fenntartható fejlődés. A településrendezés és üzemeltetés is lényeges szereplő, amelyek szabályozzák a területfelhasználást és biztosítják a közszolgáltatásokat. Az infrastruktúra fenntartása ezen tevékenységek integrációjával valósul meg, így segítve a közösség életszínvonalának növelését és a település hosszú távú fejlődését (Barta, 2014). A **területfejlesztés különböző szempontokat foglal magában**, mint például a területrendezés, a közlekedési infrastruktúra, a várostervezés, a környezetvédelem és a gazdaságfejlesztés. Célja annak biztosítása, hogy a városok és régiók fizikai elrendezése támogassa az ott élő emberek társadalmi és gazdasági jólétét. Ehhez alaposan meg kell fontolni, hogyan használják a földterületeket, hogyan gazdálkodnak az erőforrásokkal, és hogyan tervezik és valósítják meg az infrastruktúrát. A területfejlesztés továbbá figyelembe

veszi a gazdasági növekedés és a környezeti fenntarthatóság egyensúlyának szükségességét is. Ez azt jelenti, hogy meg kell találni a fejlődés előmozdításának módjait, miközben a természeti erőforrások védelme, a biológiai sokféleség megőrzése és az urbanizáció környezetre gyakorolt hatásainak mérséklése is biztosított. A területfejlesztés emellett magában foglalja a különböző érdekelt felek, köztük a kormányzati szervek, a magánszektor szervezetei és a helyi közösségek koordinációját (Süli-Zakar, 2010). Ehhez hatékony kommunikációra és együttműködésre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy a fejlesztési kezdeményezések összhangban legyenek az általuk érintett emberek igényeivel és törekvéseivel. Alapvető fontosságú az élhető, fenntartható és virágzó közösségek és régiók létrehozásához a jelen és a jövő nemzedékek számára. A szociális piacgazdaságokban a területfejlesztés elsősorban a társadalmi-gazdasági folyamatok negatív hatásainak kezelésére és csökkentésére összpontosít. **Ez magában foglalja** az életkörülmények közötti egyenlőtlenségek kezelését, a munkanélküliségi ráta csökkentését, a társadalmon belüli jövedelmi különbségek mérséklését és a környezetszennyezés elleni küzdelmet. Emellett a cél az élet különböző területein az alapvető innovációk elterjedését akadályozó akadályok felszámolása (Süli-Zakar, 2010). Az átfogó cél egy kiegyensúlyozottabb és fenntarthatóbb társadalom megteremtése az inkluzív növekedés és fejlődés elősegítésével. A területfejlesztés továbbá magában foglalja a különböző területek közötti egyenlőtlenségek csökkentését, a helyi közösségek életminőségének javítását és a hosszú távú gazdasági stabilitás biztosítását (Szigeti, 2006).

A területfejlesztés **legfontosabb célkitűzései közé tartoznak:**

A gazdasági versenyképesség fokozása, a helyi gazdaságok bővítése és diverzifikálása, új foglalkoztatási lehetőségek teremtése és a helyi vállalkozások támogatása. Emellett célja az innováció és a technológiai fejlődés előmozdítása, a társadalmi egyenlőség és befogadás előmozdítása, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés és a minőség javítása az oktatás, az egészségügy és a szociális ellátás területén. A környezeti fenntarthatóság előmozdítása a természetvédelem és a fenntartható erőforrás-használat révén, az éghajlatváltozás hatásainak kezelése és az alkalmazkodás támogatása. Az infrastruktúra fejlesztésének előmozdítása a közlekedés korszerűsítése, a digitális infrastruktúra bővítése, valamint a közművek és az alapvető infrastruktúra korszerűsítése révén. A területfejlesztés magában foglalja a gazdasági és társadalmi fejlődés előmozdítását a vidéki területeken, beleértve a mezőgazdasági és vidékfejlesztési programok támogatását, a vidéki közösségek életminőségének javítását és a népességfogyás kezelését. Célja továbbá a regionális

egyenlőtlenségek csökkentése az elmaradott régiók segítése és a regionális fejlesztési politikák összehangolása révén. A fenntartható területfejlesztés a települési területek fenntartható növekedésének előmozdítására, az urbanizáció hatásainak kezelésére (Jószai, 2007).

Összefoglalva, a területfejlesztés céljai a gazdasági növekedés, a társadalmi jólét és a környezeti fenntarthatóság előmozdítását célzó intézkedések egész sorát foglalják magukban. Ezek az erőfeszítések hozzájárulnak a régiók méltányos fejlődéséhez és javítják a lakosok életminőségét.

2.5 Hercegszántó elhelyezkedése

Hercegszántó egy 1643 fős (Központi Statisztikai Hivatal, 2024) település amely Magyarországon, Bács-Kiskun vármegyében található, a Bajai járás délnyugati részén. A Dunától 12 km-re, Bajától 29 km-re délre az 51. számú főút mellett. Közvetlenül a szerb határnál. NUTS 1-et tekintve az Alföld és Észak, NUTS 2-t Dél Alföldi régióba, NUTS 3-at vizsgálva pedig Bács-Kiskun vármegyébe tartozik, azon belül is a bajai járásba.

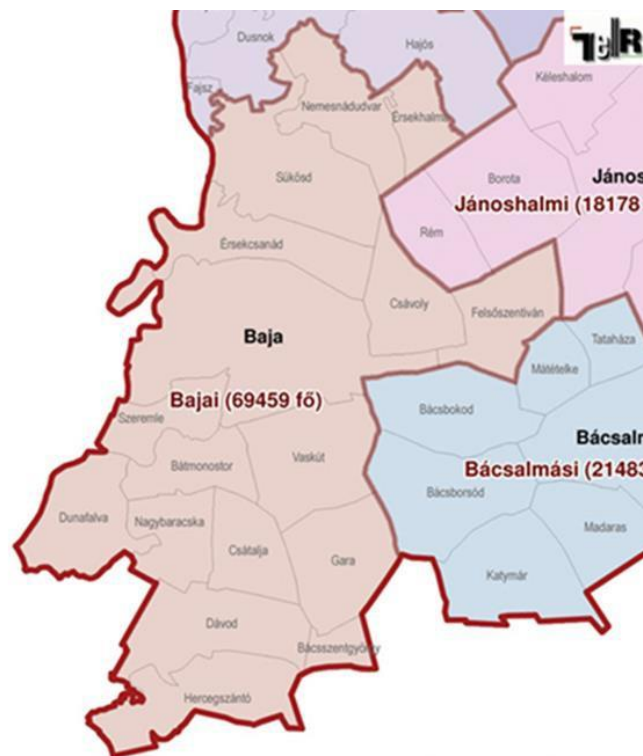
6. ábra Magyarország vármegyei

Forrás: terport.hu, 2021

7. ábra Bajai járás

Forrás: wikipédia.org, 2013

Készült a Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TÉR) segítségével a VÁTI Nonprofit Kft. Informatikai Igazgatóságán.

8. ábra Bács-Kiskun vármegye és annak a járásai 2.

Forrás: Groomania.nl, 2018

2.6 Hercegszántó általános bemutatása

A következőkben ismertetni fogom a **főbb tudnivalókat Hercegszántóval kapcsolatban**, amik szükségesek a téma teljeskörű bemutatásához. Az általános bemutatásban elsősorban Hercegszántó történelmére, gazdasági helyzetére és turizmusára fogok kitérni.

2.6.1 Hercegszántó történelme dióhéjban

Hercegszántó, régi nevén Szántova, már a 14. század végén megjelenik az írásos forrásokban. A település 1399-ben a Czobor család birtoka volt, majd 1405-ben Herceg Péter, 1455-ben pedig Szántói Marhárt Jakab rendelkezett birtokrészekkel itt. 1469-ben a Zsámbóki család tulajdonába került a terület, amelynek tagjai a Sulyokokat osztályos atyafikká fogadták. Marhárt Jakab özvegye, Borbála, 1485-ben adta át birtokrészét Czobor Mártonnak, majd 1658-ban Szalatnyai György és Oroszlányi István is birtokosai lettek Szántovának. A 17. század végére Bácska felszabadult a török uralom alól, de a Rákóczi-szabadságharc (1703–1711) idején a szántovai lakosság kénytelen volt Baranyába menekülni a kuruc csapatok elől. A harcok elcsendesedésével a helyiek visszatérhettek otthonaikba. A településen 1715-ben alakult meg a Szántovai egyházközség, és megkezdődött az ősi templom felújítása, amely 1726-ban készült el. A jelenlegi templom építésébe 1752-ben fogtak, amely a katolikus közösség vallási életének központjává vált. A 19. század végén a helyi, sokac nemzetiségű lakosság egy része 1899. március 12-én a magyar hatóságok és a katolikus egyház asszimilációs törekvéseinek hatására áttért a szerb ortodox vallásra. Az identitásváltás nyomán 1904-ben miniszteri rendelet alapján Szántova hivatalos nevét Hercegszántóra változtatták, amely a település mai hivatalos neve is. (Hercegszántó.hu, 2014)

2.6.2 Hercegszántó gazdasági helyzetének főbb jellemzői

Hercegszántó térségében a **mezőgazdaság** (primer szektor) az elsődleges gazdasági ágazat, amely meghatározó szerepet játszik a helyi gazdaságban. A térségben számos kistermelő gazdálkodik, akik a termékeny termőföldekre támaszkodva különféle növényeket termesztnek és állattenyésztéssel foglalkoznak. Ez az ágazat bőséges lehetőséget biztosít a helyi gazdálkodók számára, hogy fenntartsák megélhetésüket és hozzájáruljanak a térség általános mezőgazdasági termeléséhez. A helyi agrárgazdaság egyik kulcsszereplője a Hercegszántói Mezőgazdasági Zrt, amely a régió legnagyobb mezőgazdasági vállalata. A 72 főt foglalkoztató vállalat jelentős szerepet játszik a térség mezőgazdasági tevékenységének motorjaként. A cég ráadásul évi 500 millió és 1 milliárd forint közötti bruttó jegyzett tőkével büszkélkedhet, ami aláhúzza gazdasági jelentőségét és befolyását a helyi agráriumban (Nemzeti Cégtár, 2023).

A kisipari és szolgáltatási ágazat (szekunder és terciér szektor), amely olyan kisvállalkozásokat foglal magában, mint a szolgáltatók, éttermek és vendéglátóhelyek, jelentős szerepet játszik a helyi gazdaságban. Ezek a vállalkozások, mint például a Szántó Menü Étterem és a Hercegszántó Teaház, hozzájárulnak a térség gazdasági növekedéséhez és a foglalkoztatási lehetőségekhez. Emellett alapvető szolgáltatásokat és termékeket nyújtanak a közösség számára, hozzájárulva a helyi gazdaság általános jólétéhez és élénkségéhez. Ezek a kisvállalkozások létfontosságú szereplői a másodlagos és harmadlagos szektornak, és jelenlétük gazdagítja a helyi üzleti élet sokszínűségét és dinamizmusát (Opten.hu, 2023).

Szerb határ adta lehetőségek: a legnagyobb munkahelyi lehetőséget biztosító cég a településen a Hercegszántói Határrendészeti Kirendeltség. Az őrök jelenleg mintegy 150 főt foglalkoztat, köztük rendőröket, pénzügyőröket és határvasadászokat. A tervek szerint azonban a 2028-ra tervezett határbővítési tervvel további 50-100 fővel növelhető a létszám. Ez a bővítés még több munkalehetőséget nyithat meg a határbiztonság és a bűnüldözés iránt érdeklődők számára (Police.hu, 2022)

2.6.3 Hercegszántó turizmusa

Hercegszántó turizmusa több szempontból is érdemes a figyelemre, különösen a kulturális értékek és természeti adottságok miatt, ezen értékek közül kettőt szeretnék majd kiemelni. Hercegszántó környékén található a híres Mária-kegyhely, amely vallási és zarándokturizmus szempontjából jelentős vonzerő. Emellett a természeti környezet, például a Duna közelsége és a helyi tavak, lehetőséget nyújt az ökoturizmusra, horgászatra és a szabadidős tevékenységekre. A falusi turizmus is fontos szerepet játszik, mivel a település hagyományos építészeti örökséggel és helyi gasztronómiai értékekkel rendelkezik, így vonzó célpont lehet azok számára, akik autentikus vidéki élményre vágnak. Emellett Hercegszántó turizmusfejlesztése hozzájárulhat a helyi gazdaság növekedéséhez, munkahelyek teremtéséhez, valamint a közösség életminőségének javításához.

Hercegszántó Vodica-Máriakert

Története: A hercegszántói kegyhely kápolnája és környéke a helyi családok összefogásának köszönhetően megújult és 2004. szeptember 8-án Bábel Balázs kalocsai kecskeméti érsek szentelte fel. Egy helyi sokác legenda szerint a Mária-kápolna helyén régen egy nagy rét volt, ahol juhokat és teheneket legeltettek, és a vodicai kút vizéből itatták az állatokat. Egy alkalommal, amikor egy férfi vizet merített a kútnál, látomása volt: a vízben Szűz Mária és a kisdéd Jézus képe jelent meg, majd egy asszony kislányt tartva a karjában. A látomás helyén kápolnát építettek. 1838-ban Klobusiczky Péter kalocsai érsek hivatalosan is kegyhellyé nyilvánította a helyet, és megszentelte a kápolnát. 1933-ban egy bajai polgár hálából, mert vak kislánya meggyógyult, egy Mária-szobrot állíttatott a kápolna mellé. A hely különleges jelentőséggel bír a helyiek és a zarándokok számára, akik imádkozni és ünnepelni jönnek ide (Keresztény Élet, 2004).

Jelenleg: 2008.-ban építették meg a mostani Mária szobrot, ami A világ második legmagasabb készült Mária szobra! 10 méter 53 centiméter magas. Maga a kegyhely azóta is folyamatosan megújításokon megy keresztül, tavasztól ősz elejéig minden hónap 13.-án szentmisét tartanak a kegyhelyen, ahova minden alkalommal több száz zarándok látogat el.

9. ábra Vodica-Máriakert kegyhely

Forrás: hercegszanto.hu, 2019

Karapancsai vadászkastély

Története: A sokácok és szerbek lakta település Bács-Kiskun megye déli határán a Habsburg ház tescheni hercegi ágának birtokához tartozott. Karapancsa, mely Hercegszántó részét képezte, a Habsburg család bélyei uradalmához tartozott. Az eredetileg vadászkastélynak épült "Kiskastélyt" 1891-ben Habsburg Frigyes, tescheni herceg, Károly Ferdinánd főherceg fia, és az osztrák-magyar hadsereg 1914-16 közötti főparancsnoka építtette. A főherceg gyakran és szívesen vadászott ezen a területen. Habsburg Frigyes 1936-os halála után a karapancsai birtok fia, Albrecht öröksége lett, aki a második világháborúig birtokolta azt. 1902-ben, mivel a "Kiskastély" szűkösnek bizonyult, annak közelében felépült egy újabb épület, az úgynevezett "Nagykastély" (Gemenc zrt. honlapja, 2020).

Jelenleg: Az épületegyüttes egy hatalmas parkban található, a Duna-Dráva Nemzeti Park területén, Hercegszántóhoz közel Karapancsán. A park rendezett, az épületek frissen felújítva, belső berendezései kastélyhoz méltóak, a volt cselédlakásokat tartalmazó épület felújítása is befejeződött, itt szállodai szobák kerültek berendezésre. A kiskastélyban Múzeum lett kiépítve ahová évente rengeten látogatnak el, fotózásokat és rendezvényeket is tartanak.

10. ábra Karapancsai vadászkastély

Forrás: kastelyok.com, 2017

2.7 Hercegszántó településrendezési terve

Következőekben Hercegszántó településrendezési tervének főbb pontjait szeretném bemutatni. A településrendezési terv 2013. június 13.-án került elfogadásra Hercegszántó Község Önkormányzatának Képviselő-testülete által, kivitelezője az Újlépték bt. volt.

Településhálózati kapcsolatok: Hercegszántó földrajzi helyzete egyedülálló: az országhatár és a Duna közelében, a szerb és horvát határ mentén fekszik, ahol a Mohácsi-sziget politikai határokkal kettéosztott területe is található. A község Szerbiával egy 24 km-es schengeni határszakaszon érintkezik, mely jelentős hatással van a helyi társadalomra és gazdaságra. A határátkelő és a határőrség munkahelyeket teremtenek és tranzitforgalmat

generálnak, amit helyi vállalkozások is kihasználhatnak. Hercegszántó gazdag kulturális élete az itt élő horvát sokácok, szerbek és magyarok együttélésének köszönhető, ami az idegenforgalom számára is vonzerőt jelent. A település periférikus helyzete miatt kevés szomszédal érintkezik, de megyei tervek szerint az 51-es út és a Baja-Hercegszántó Déli elkerülő Szerbia irányába növelheti a közlekedési kapcsolatait (ujleptekbt.hu). **Kistérségi szerepkör, stratégiai kapcsolódási pontok:** Hercegszántó a Bajai Többcélú Kistérségi Társulás területfejlesztési koncepciójához kapcsolódik, mely a versenyképesség, élhető környezet, népességmegtartás és hatékony belső együttműködés céljait tűzte ki. A község ezeket a következő területeken támogatja:

1. **Agrár- és feldolgozóipar:** a helyi termékek marketingjét és a technológiai fejlesztést majorokban és iparterületeken.
2. **Vállalkozásbarát környezet:** iparterület kijelölése és kereskedelmi övezet kialakítása.
3. **Közlekedési fejlesztések:** határmenti teherforgalom és a nemzetközi kerékpárút támogatása.
4. **Alternatív jövedelemszerzés:** kézműipar, bioenergia és helyi termékinnováció.
5. **Vállalkozói együttműködés:** közösségi terek a nemzetközi és mezőgazdasági klaszterépítéshez.
6. **Fenntarthatóság:** rekultivált szeméttelp, csatornafejlesztés, belvízmentesítés.
7. **Infrastrukturális fejlesztések:** vízbázisvédelem, villamos- és gázellátás.
8. **Turizmus:** horgász, vadász, kiránduló- és nemzetiségi hagyományokra épülő turizmus.
9. **Letelepedési lehetőség:** üres házak és telkek hasznosítása.
10. **Kistérségi identitás:** rendezvények támogatása, intézmények használata közösségi célokra.
11. **Nemzetközi kapcsolatok:** koordinációs szerep a szerb és horvát kapcsolatokban.

A fejlesztések célja a település hosszú távú fenntarthatóságának, gazdasági versenyképességének és a közösségi élet javítása (ujleptekbt.hu). **Tájhasználat rendje:** A 6855 hektáros területből 6043 hektár termőterület, ahol 84,6%-ban mezőgazdaság folyik. Az erdős területek kisebb arányúak (14%), de értékesek, míg a víz és nádas csak 1,4%-ot foglal el, jelentős tájformáló hatással. **Mezőgazdaság:** A szántóföldi művelés dominál, melyen főként gabonafélék, napraforgó, szója, és árpa termesztése történik. Az öntözés fejlesztése és a magasabb hozzáadott értékű növénykultúrák (pl. zöldségek, fűszerek) termelése a

jövőbeli célok közé tartozik. Az állattartás csökkent, míg a szőlőtermesztés gyakorlatilag megszűnt. **Erdőgazdaság:** Hercegszántó területének 12,5%-a erdővel borított, melyek jelentős ökológiai és gazdasági szerepet töltenek be. A helyi erdők, mint a Karapanca, turisztikai látványosságként is fontosak, míg a vadgazdálkodás szintén kiemelt jelentőségű. A terület hosszú távú fejlesztésében fontos szerepet kap a mezőgazdasági és erdőgazdasági infrastruktúra bővítése, a gyümölcs- és zöldségtermesztés visszaállítása, valamint a természetközeli turizmus támogatása (ujleptekbt.hu). **Központi belterület felhasználása:**

1. **Falusias lakóterület:** A központi belterület kb. 60%-át falusias lakóterületként használják. A település megtartaná a 2000 fős lakosságot, így új lakóterület kijelölésére nincs szükség, bár az üres telkek száma korlátozott.
2. **Településközpont egyes terület (Vt):** Az intézmények főként a központ északnyugati részén találhatók a forgalmasabb utak mentén.
3. **Kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület (Gksz):** A nem zavaró gazdasági tevékenységek számára kijelölt területek az 51-es út közelében találhatók.
4. **Iparterület (Gipe):** A Mártírok útja mentén vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása a cél, vasúti hozzáféréssel és jól megközelíthető helyszínen.
5. **Különleges területek:** Egyedi funkciók, mint temető (Kte), vízmű (Kvm), sportterület (Ksp), határőrség (Khó) és zöldterületek, amelyek közparkokra és közkertre oszlanak.
6. **Zöldfelületi hálózat:** A község zöldterületei közkertként, fásított zöldsávokként és játszóterekként funkcionálnak. Az egységes útmenti fasorok hiányát célszerű pótolni, és EU szabványos játszótereket létesíteni (ujleptekbt.hu).

3. Saját vizsgálat

Saját vizsgálat részben részletes bemutatásra kerülnek az általam megfogalmazott kutatási hipotéziseim, kérdéseim és diagrammjaim.

3.1 Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek

Kutatásom során több kérdés is felmerült. Mit gondol a lakosság a település jelenlegi helyzetéről? Milyen fejlesztésekre lenne szükség a lakosság szerint és szerintem? Mik a fő problémák és hogy lehetne ezeken segíteni?

Az alábbi **hipotéziseket** fogalmaztam meg a kutatásommal kapcsolatban:

H1: Hercegszántón az egyik legnagyobb problémát a munkalehetőségek hiánya jelenti, amelynek köszönhetően a település népesség megtartó ereje gyenge lábakon áll.

H2: A község pénzügyi helyzete 2013-2023 időintervallumot vizsgálva stabilnak mondható, azonban önerős volumenű meghatározó beruházásokra az esély csekély.

H3: A községet érintő elvándorlás, természetes fogyás a 2013-2023 időszakban kiemelkedően magasra nőtt.

3.2 A vizsgálat körülményei és helyszíne

Primer kutatásomhoz elsősorban interjút készítettem olyan emberekkel, akiknek belátása van Hercegszántó gazdasági és infrastrukturális helyzetébe, valamint a fejlesztési lehetőségekre, az interjúkat személyesen készítettem a Hercegszántói Önkormányzat épületében. Ezenkívül online kérdőívet készítettem, amit a község privát Facebook csoportjába töltöttem fel. A kérdőívet 86 lakos töltötte ki, a fő kérdések, amikre választ szerettem volna kapni: a lakosság elégedettsége a jelenlegi infrastruktúrával és hogy mit tekintenek a legfontosabb elvégzendő feladatnak a község életében. A szekunder kutatásomhoz a Központi Statisztikai Hivatalból és az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszertől töltöttem le és elemeztem az adatokat, amikről aztán ábrákat és grafikonokat készítettem.

3.3 Kutatási módszerek és a minta bemutatása

A primer kutatások alapja egy szakdolgozatban az interjú és kérdőív készítés. Az interjú egy kutatási módszer, amelynek világos célja és felépítése van, és lehetőséget biztosít a másik fél alapos megismerésére. Többféle típusa létezik, mint például a spontán, strukturált, strukturálatlan és félig strukturált interjú. Kutatásomban a félig strukturált megközelítést alkalmaztam, amely mélyinterjúkat foglalt magában. A félig strukturált interjúk alapvető és nyitott kérdéseket egyaránt tartalmaznak, ezáltal lehetővé téve a részletes adatok gyűjtését (Boncz, 2015). A mélyinterjú egy kvalitatív módszer, amely közvetlen, személyes beszélgetés formájában zajlik, és segít az interjúkészítőnek mélyebb betekintést nyerni az interjúalany gondolataiba. Ez a módszer szabad teret ad az interjúalanynak, hogy saját szavaival fejezze ki érzéseit, véleményét, motivációit és céljait. A mélyinterjúk pontos és részletes információkat szolgáltatnak, amelyek fontos betekintést nyújtanak egy adott témába. Az interjú 40 perc hosszúságú volt, ahol sikerült egy átfogóbb leírást kapnom Hercegszántó jelenlegi gazdasági helyzetéről, lehetőségeiről továbbá betekintést kaptam a község rövidtávú fejlesztési céljaira is (Boncz, 2015).

A primer kutatásom második szakasza egy kérdőíves felmérés végrehajtását foglalja magában. Ez a kutatási módszer egy szabványos, meghatározott keretrendszer szerint működik, amelynek célja, hogy a begyűjtött adatokat könnyen értelmezhetővé tegye. A kérdőív hasznos mérési eszköz, amely lehetővé teszi a kutató számára, hogy célzott résztvevői csoporttól gyűjtsön be konkrét adatokat és információkat. A kérdőívek készítésekor véleményem szerint elengedhetetlen néhány alapvető szabály betartása. Kerülni kell például a kétértelmű megfogalmazásokat, amelyek félreértéseket okozhatnak. A kérdéseket logikusan kell felépíteni, hogy tükrözzék az érintett témák kompetenciáját és sorrendjét, továbbá minimalizálni kell a torzításokat az adatok megbízhatóságának biztosítása érdekében (Boncz, 2015). Ezenkívül fontos, hogy a kérdőív lehetőséget biztosítson a tagadásra, és csökkentse a résztvevők bizalmatlanságát, hogy biztosítsa az őszinte válaszokat. A kérdőív kitöltési környezetét is figyelembe kell venni, mert ez befolyásolhatja az adatok minőségét. Továbbá érdemes gondosan mérlegelni a kérdőív hosszát és megjelenését, hogy a résztvevők érdeklődését fenntartsuk, és biztosítsuk a teljes kitöltésüket. Ezeket a szabályokat saját kérdőívem készítése során igyekeztem

maradéktalanul betartani, hogy minél tisztább választ kaphassak a megfogalmazott kérdésekre (Boncz, 2015).

A **szekunder kutatás** során a Központi Statisztikai Hivaltól és az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszertől kapott adatok feldolgozásához és elemzéséhez Excel táblázatot használtam. Ez lehetővé tette számomra, hogy elmélyedjek a területi tendenciákban, ahol úgy találtam, hogy a 10 éves intervallum a legmegfelelőbb kutatás szempontjából, mivel így jelentősebb és drámaibb változásokra derül fény az idő múlásával (Boncz, 2015).

3.4 Primer kutatás eredményei

A primer kutatási részben elsősorban az **interjúkat** szeretném bemutatni. Annak érdekében, hogy minél relevánsabb információkat tudjak kapni a témám kifejtéséhez igyekeztem olyan személyeket találni interjú alanyak, akik mély belátással bírnak a község jelenlegi helyzetére. Így jutottam el Sindler Lászlóhoz, aki a hercegszántói önkormányzat pályázatírója, gazdasági szakembere és immár 32 éve tölti be hivatalát, illetve Reusz Gáborhoz, aki szintén önkormányzati dolgozó. Az interjú ismertetése után a kérdőívem eredményeit szeretném megosztani. Összesen 86 választ kaptam hercegszántói lakosoktól, ez a kutatás szempontjából nem reprezentatív eredmény, azonban a 86 kitöltés és a mélyinterjúk globális képet rajzolnak ki a településről.

3.4.1 Interjúk bemutatása

Első interjúmat 2024. május 7.-én készítettem előbbiekben említett Sindler Lászlóval a hercegszántói önkormányzat épületében. Interjúmmal elsősorban a község gazdasági helyzetébe, gazdasági lehetőségeibe továbbá a rövid távú fejlesztési célokra és irányzatokra szerettem volna rávilágítani.

Első kérdésem az önkormányzati költségvetésnek elkészítésére irányult, azon belül is annak fő lépéseire koncentrálni. Interjú alanyom válaszából kiderült, hogy a költségvetési folyamat kezdeti szakasza a napi működés pénzügyi szükségleteinek alapos felmérése. Ez magában foglalja a különböző költségek fedezéséhez szükséges teljes összeg kiszámítását, beleértve az önkormányzati alkalmazottak fizetését és járulékait. Miután ez megtörtént, a

következő lépés az alapvető anyagok, például a munkához szükséges benzin és felszerelések beszerzésének felmérése. Ez a pénzügyi tervezés kritikus szempontja, mivel biztosítja, hogy a zökkenőmentes működés elősegítéséhez szükséges erőforrások rendelkezésre álljanak. Ezt követően a harmadik lépés a szerződésekkel kapcsolatos kiadások meghatározása. Ez a lépés kulcsfontosságú a pénzügyi irányítás átláthatóságának és elszámoltathatóságának fenntartásához, mivel segít a külső megállapodásokkal kapcsolatos kiadások nyomon követésében. Végül a folyamat negyedik lépése a potenciális beruházásokhoz és a közelgő felújítási projektekhez rendelkezésre álló pénzeszközök becslése. Ehhez a rendelkezésre álló pénzügyi források alapos elemzése szükséges, valamint egy előretekintő megközelítés annak meghatározására, hogy hogyan lehet a legjobban elosztani ezeket a pénzeszközöket a jövőbeli növekedés és fejlesztések érdekében. Mindezen lépések gondos mérlegelésével az önkormányzat hatékonyan tervezheti és kezelheti pénzügyi forrásait mind a rövid távú működés, mind a hosszú távú fenntarthatóság érdekében.

Második kérdésben a rövidtávú beruházásokról kérdeztem, kiderült, hogy a 2024/2025-ös időszakra két nagyobb fejlesztés van tervben. Egy önkormányzati épület, a Kolping Alapszolgáltatási Központ 2025-ig jelentős felújításon esik át, a tervezett beruházás 49 millió forint. Emellett tervben van egy új szabadidő és sportközpont építése is a régi iskolaudvaron, amihez 194 millió forintos beruházás szükséges. Ennek a projektnek a támogatási szerződését 2024. április 13-án írták alá, megnyitva az utat az építkezés megkezdéséhez. Ez az új szabadidő és sportközpont szignifikáns változást jelentene a régi iskolaudvar jelenlegi állapotához képest. A sportközpont, elkészülte után egyedülálló fejlettségi szintet képviselne a térségben és számottevően emelne a településen a kisgyerekes családok kikapcsolódási lehetőségein, ezzel növelve a község lakosság megtartó erejét. Ezek a fejlesztések jelentős beruházást jelentenek a közösségi infrastruktúra javításába, azzal a céllal, hogy a helyi lakosság számára jobb szolgáltatásokat és létesítményeket biztosítsanak. Mindkét beruházás 100%-os támogatásból fog létrejönni a Széchenyi Terv Plusz keretein belül.

11. ábra régi iskolaudvar jelenlegi állapota
 Forrás: Bács-Kiskun Tv facebook oldala, 2024

12. ábra az új szabadidő és sportközpont látványtervei
 Forrás: Bács-Kiskun Tv facebook oldala, 2024

13. ábra az új szabadidő és sportközpont látványtervei 2.

Forrás: Bács-Kiskun Tv facebook oldala, 2024

Harmadik kérdéssel az önkormányzati támogatásokról és bevételi forrásokról szerettem volna megtudni többet. Az önkormányzat több juttatást is nyújt a lakosoknak, többek között a rendeletben meghatározott szociális segélyt, folyamatos lakásfenntartási támogatásokat és eseti támogatásokat. E juttatások célja, hogy a közösségen belül támogassák a rászorulókat, és biztosítsák, hogy mindenki hozzájusson a szükséges támogatáshoz.

Ezen alapvető szolgáltatások finanszírozása érdekében az önkormányzat különböző bevételi forrásokra támaszkodik. Az önkormányzat bevételeinek többsége állami támogatásokból származik, amelyeket a szolgáltatások és kezdeményezések széles körének támogatására fordítanak. Ezen túlmenően az önkormányzat kommunális adót szed a lakosoktól és iparüzési adót (2%) a helyi vállalkozásoktól, amelyek hozzájárulnak a bevételi forráshoz. Az önkormányzat továbbá az önkormányzati tulajdonban lévő intézmények által fizetett bérleti díjakból is bevételre tesz szert, ami folyamatos finanszírozási forrást biztosít a közösségi kezdeményezések és kisebb infrastrukturális projektek támogatásához is.

Negyedik kérdéssel a települést érintő kihívásokról és azok lehetséges megoldásairól szerettem volna tájékozódni. Az önkormányzatnak a költségvetés tervezése és végrehajtása során számos kihívással kell szembenéznie, többek között a vállalkozások

bezárásával és az önkormányzati adóbevételek ebből eredő csökkenésével. Ez a csökkenés különböző tényezőknek tulajdonítható, mint például a népesség elöregedése és az elvándorlás, amelyek a helyi gazdaság hanyatlásához vezettek. E kihívások kezelése és a költségvetési megszorítások ellensúlyozása érdekében az önkormányzat elsősorban a támogatásokra támaszkodik. Fontos azonban megjegyezni, hogy nincs szükség drasztikus lépésekre a költségvetés kompenzálása érdekében, mivel az önkormányzat költségvetése jelenleg stabil, alapos évről-évre tervezéssel működik, minden év végén az önkormányzati testület Sindler László vezetésével elkészíti a következő évi költségvetési tervezetet. Bár más önkormányzati adók bevezetését potenciálisan fel lehetne használni a bevételek növelésére, ez jelenleg nem része az önkormányzat tervezett megközelítésének.

Második interjúmat Reusz Gáborral készítettem, 2024.október 18.-án a hercegszántói önkormányzat épületében, aki a Hercegszántói önkormányzat dolgozója, tőle Hercegszántó infrastruktúrájáról, valamint a környezetbarát és fenntartható fejlődés támogatásáról, illetve a lakosság életminőségének javítását célzó kezdeményezésekről szerettem volna tájékozódni.

Első kérdésemben Gábor véleményét kértem ki Hercegszántó közúti infrastruktúráját illetően. Válaszából kiderült, hogy a községen belül az utak, járdák állapota kielégítő. A legnagyobb gondot azonban az 51-es főút Hercegszántót Bátmonostorral összekötő szakaszának állapota jelenti. Ez az útszakasz kulcsfontosságú, hiszen ez az elsődleges összeköttetés Hercegszántó és Baja között, ahova a község lakóinak többsége olyan ügyeket jár intézni, amiket a községen belül nincs lehetőségük. Sajnos az út jelenlegi állapota akadályozza a forgalom zavartalan áramlását, és kihívások elé állítja a Bajára ingázókat. A Baja-Szerbia határ menti elkerülő út megépítése magában hordozza a lehetőséget, hogy megoldja ezt a problémát, és megoldást nyújtson a térség számára.

Második kérdésemben az infrastrukturális helyzetről szerettem volna többet megtudni, interjúalanyom véleménye szerint Hercegszántó infrastruktúrája az oktatás és egészségügy terén az elmúlt években jelentős mértékben feljavult. Különösen fontos fejlesztésként említette a Hercegszántói Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola és Kollégium felújítását. Ez az intézmény kulcsfontosságú szerepet játszik a helyi horvát nemzetiségű diákok oktatásában, és az épület korszerűsítése nemcsak az oktatás minőségét javította, hanem vonzóbbá is tette az intézményt a helyi családok számára. A felújítás során

modern tantermek, jobb technikai felszereltség, valamint biztonságos és gyermekbarát környezet került kialakításra.

Az egészségügy terén szintén jelentős előrelépés történt. Az orvosi rendelők és az egészségház felújítása alapvetően javította a helyi egészségügyi ellátás színvonalát. A korszerűbb berendezések, a jobb infrastruktúra és a modernebb környezet mind hozzájárultak ahhoz, hogy a helyi lakosok gyorsabb és hatékonyabb egészségügyi szolgáltatásokat vehessenek igénybe. A felújított rendelők és egészségház immár képesek megfelelni a modern követelményeknek. Gábor strukturális fejlesztési lehetőségként egy öregek otthona létesítését nevezte meg, egy ilyen intézmény létrehozása egyben segítséget nyújthatna az elöregedéssel küszködő településnek és munkahelyet nyújthatna a lakosság számára.

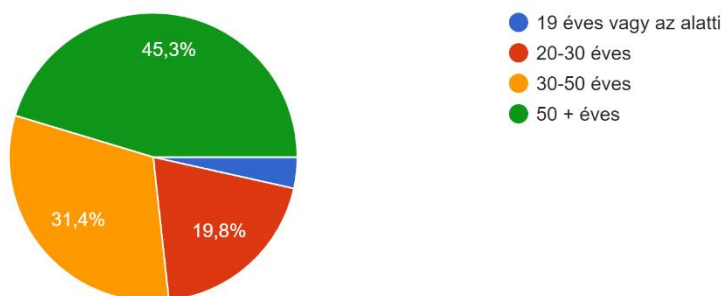
Harmadik kérdésében azt szerettem volna megtudni, hogy a település milyen lépéseket tesz a környezetbarát, fenntartható fejlődés támogatása és a lakosság életminőségének javítása érdekében. Hercegszántón az utóbbi években a zöldfelületek bővítése és gondozása az egyik fő prioritás, ennek a folyamatnak Gábor a vezetője. A település közterületein történő fásítás és virágágyások kialakítása nemcsak a környezet esztétikáját javítja, hanem a levegő minőségére is pozitív hatással van. Emellett a településen sok kritikát kapott az elmúlt években a játszóterek minősége, felszereltsége. Ezen igyekszik javítani az önkormányzat, első lépésként új játszótéri eszközök kerülnek kihelyezésre a Zrínyi Miklós utca és a Dózsa György utca sarkán lévő régi játékok helyére.

3.4.2 Kérdőív elemzés

Primer kutatási részem bemutatását **kérdőívem elemzésével** szeretném folytatni. Kérdőívemet szándékosan csak a község privát Facebook csoportjába töltöttem fel, aminek a neve Moje Santovo- Szülőfalum Hercegszántó, mivel specifikusan olyan kérdéseket tettem fel amire csak az tud válaszolni teljes értékűen, aki a helységben lakik/lakott, kérdőívemre 86 választ kaptam, amire 2024.05.13-2022.05.16 között fogadtam a válaszokat. Kérdőívemmel főként arra szerettem volna rájönni, hogy a lakosság mennyire elégedett a jelenlegi helyzettel a településen különféle területeken, mit tart a legfontosabb megvalósult fejlesztésnek az elmúlt évekből, mi lenne a legfontosabb fejlesztési feladat, illetve ezeken kívül statisztikai és demográfiai adatokról szóló kérdéseket tettem fel.

Melyik korcsoportba tartozik?

86 válasz

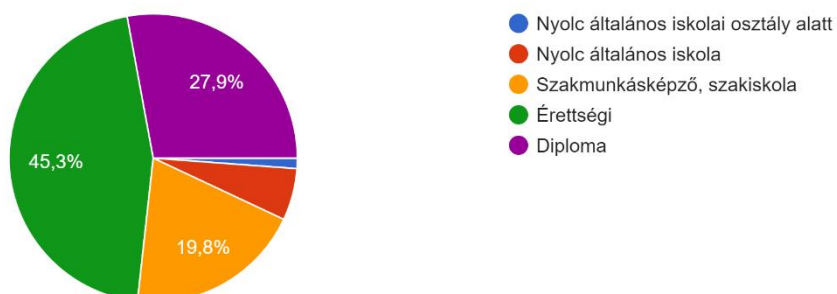
14. ábra Kitöltők korosztály szerinti megoszlása

Forrás: Google Űrlapok diagram, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2024

A 86 kitöltő közül a többségük, 69,8% nő, 30,2% pedig férfi volt. A **korcsoportokat** 4 részre osztottam fel, 19 éves vagy az alattitól 50+ korosztályig. Az utóbbi ábrán látható a korosztályok megoszlása. A válaszok közel fele 45,3%-os aránnyal az 50+ éves korosztályból származott, őket követte a 30-50 éves korosztály 31,4%-al majd a 20-30 évesek 19,8%-al, legvégül a 19 éves vagy az alatti korosztály következik elenyészőnek mondható 3,5%-os aránnyal.

Az Ön legmagasabb iskolai végzettsége

86 válasz

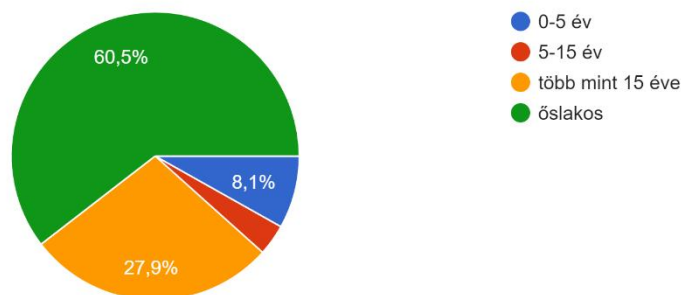

15. ábra A válaszadók megoszlása iskolai végzettség alapján

Forrás: Google Űrlapok diagram, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2024

Az **iskolai végzettség alapú felosztásban** 5 csoportra osztottam a válaszadókat. Számomra meglepőek az adatok, ahhoz képest, hogy relatíve kis községről beszélünk feltűnően nagy arányú volt a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező kitöltők száma, 45,3%-uk érettségivel míg 27,9%-uk diplomával rendelkezik. Őket követte a szakmunkásképzőt, szakiskolát végzettek aránya 19,8%-al majd a 8 általános iskolai osztállyal rendelkezők 5,8%-al utolsók pedig a 8 általános iskolai osztállynál kevesebbel rendelkezők voltak 1,2%-al. A diagram alapján kijelenthető, hogy Hercegszántón az általános iskolai oktatás a színvonalasnak mondható, ami lehetőséget nyújt az eredményes továbbtanulásra.

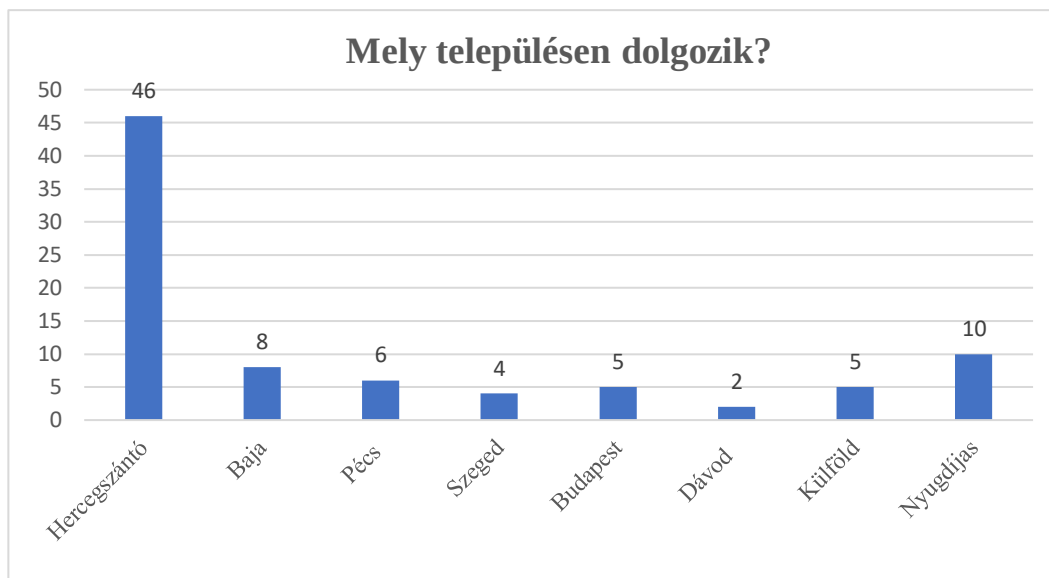
Mióta él Hercegszántón?
86 válasz

16. ábra A válaszadók Hercegszántón való élési ideje szerinti megoszlása

Forrás: Google Űrlapok diagram, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2024

A **Hercegszántón való élési ideje szerinti felosztást** elemezve kiderül, hogy a többség, a válaszadók 60,5%-a az általam "őslakosnak" minősítettek közül kerül ki, vagyis azok, akik születésük óta a településen élnek. Utánuk következnek a 15 évnél régebben a településhez tartozó személyek, akik a válaszadók 27,9%-át teszik ki. Kisebb arányban, 8,1%-ban vannak azok, akik az elmúlt 0-5 évben költöztek a településre, míg mindössze 3,5%-uknak 5-15 éve Hercegszántó az otthona. Ezek a válaszok azt mutatják, hogy Hercegszántóra újonnan érkezők száma viszonylag alacsony, bár az elmúlt 5 évben pozitív tendencia figyelhető meg e tekintetben.

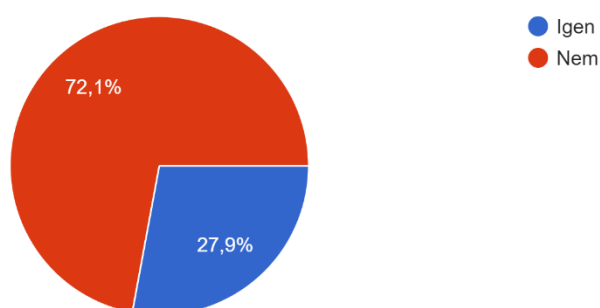
17. ábra A válaszadók megoszlása aszerint mely településen

Forrás: saját szerkesztés, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2024

A mellékelt ábrán látható a válaszadók megoszlása **a munkavégzés helye alapján**. Megfigyelhető, hogy a válaszadók több mint a fele, összesen 46 fő Hercegszántón dolgozik. Továbbá 10 válaszadó nyugdíjas és 8 személy dolgozik Baján, amely a legközelebbi város. Ezeket a számokat követve 6 válaszadó jelezte, hogy Pécsen dolgozik, míg ugyanennyi, egyenként 5-5 válaszadó említette budapesti és a külföldi munkavállalást. Ezen kívül 4 válaszadó jelezte, hogy Szegeden dolgozik, végül pedig 2 válaszadó számolt be arról, hogy a szomszédos településen, Dávodon dolgozik.

Ingázik-e Ön a lakhelye és a munkahelye/iskolája között?

86 válasz

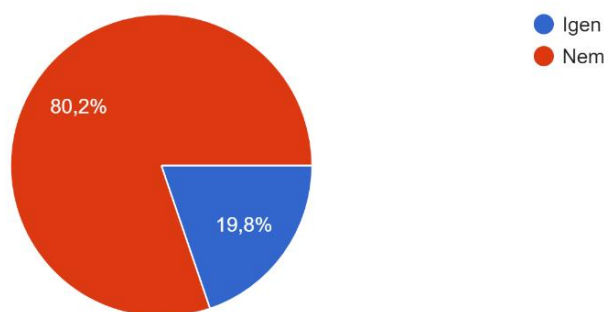
**18. ábra A válaszadók megoszlása az alapján, hogy ingáznak-e
a lakhelyük és munkahelyük között**

Forrás: Google Űrlapok diagram, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2024

Az ábrán látható adatok azt mutatják, hogy a lakosok 72%-a inkább helyben **keres munkát**, és nem ingázik, míg a fennmaradó 28% hajlandó utazni a munkáért. Ez a tendencia annak tulajdonítható, hogy Baja a legközelebbi város, amely 35 perces autóúttal elérhető, míg más városok több mint egy órányi távolságra vannak. Emellett a térségben az utak minősége nem megfelelő, ami arra készteti a lakosokat, hogy a közelséget előnyben részesítsék, akár még rosszabb bérekért is, azonban **Hercegszántón a munkalehetőség erősen korlátozott**.

Tervezi, hogy elköltözik jelenlegi lakóhelyéről?

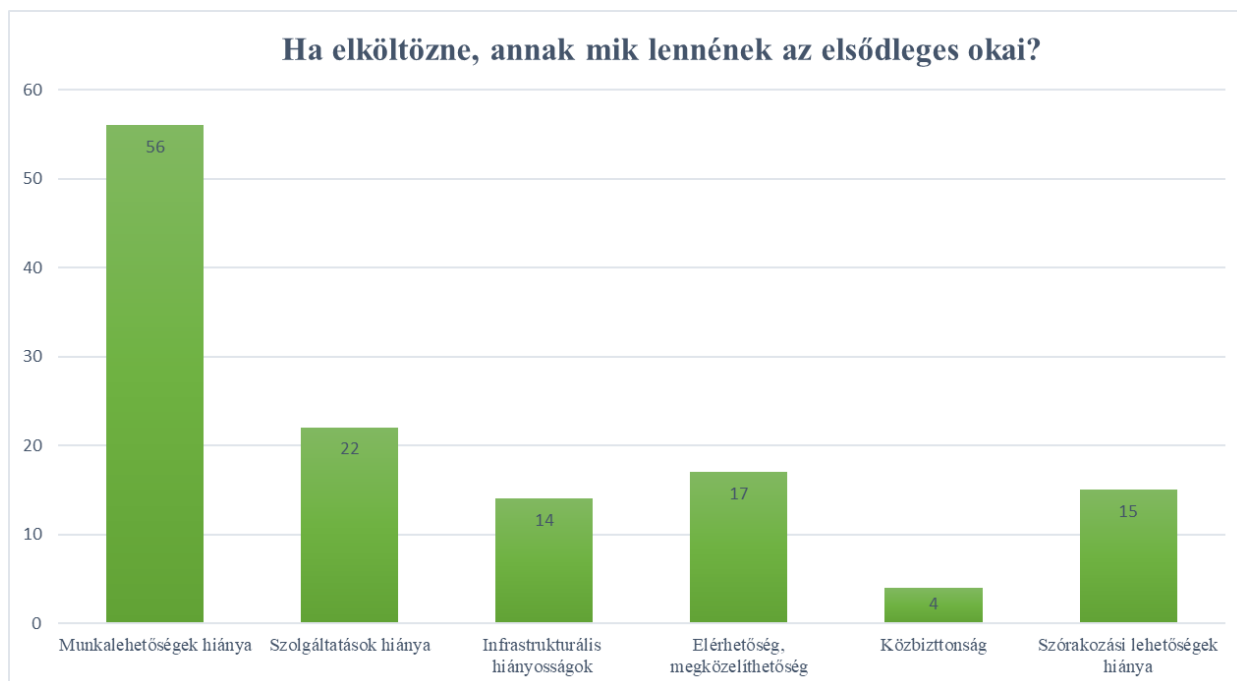
86 válasz

19. ábra A válaszadók megoszlása az alapján, hogy szeretnének-e elköltözni a községből vagy sem

Forrás: Google Űrlapok diagram, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2024

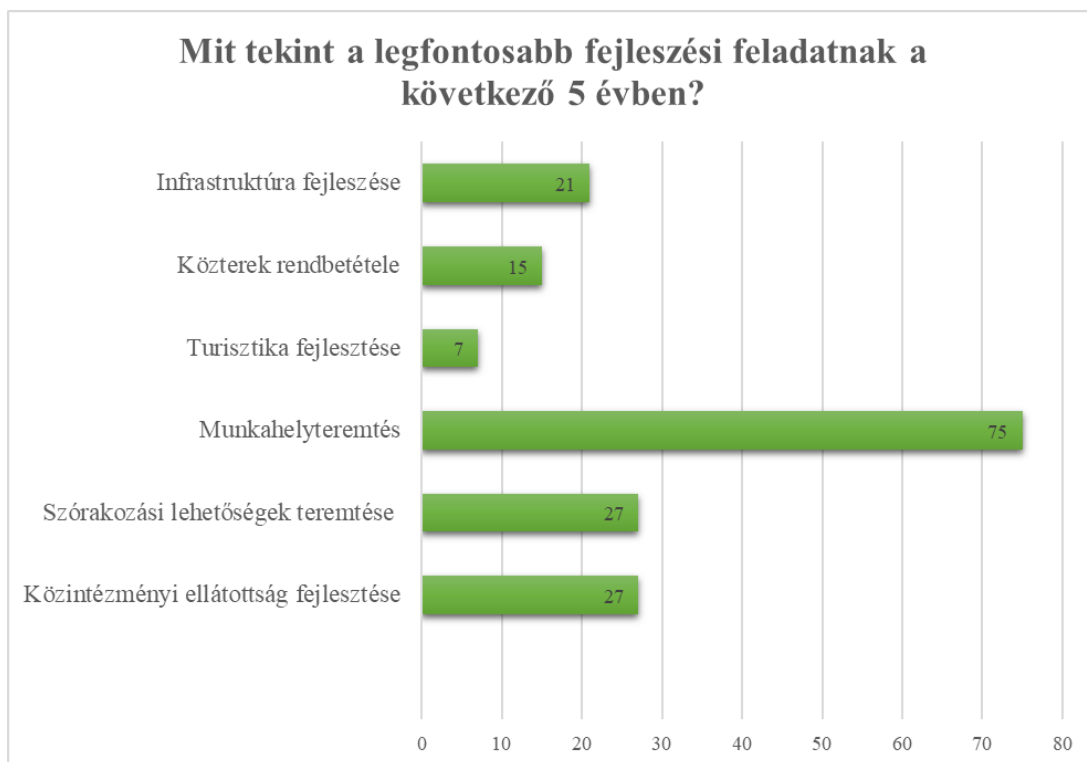
Következő kérdéssel azt szerettem volna kideríteni, hogy a válaszadók közül hányan **szeretnének a településen maradni és hányan fontolgatják az elköltözést**. A megkérdezettek 80,2%-a nem szeretne elköltözni 19,8% azonban lehetőségként látja. Úgy gondolom, hogy az elköltözést tervezők száma elég magas, tenni kéne csökkentésének érdekében.

20. ábra A válaszadók megoszlása aszerint, hogy mi lenne az oka annak, ha elköltöznének

Forrás: saját szerkesztés, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2024

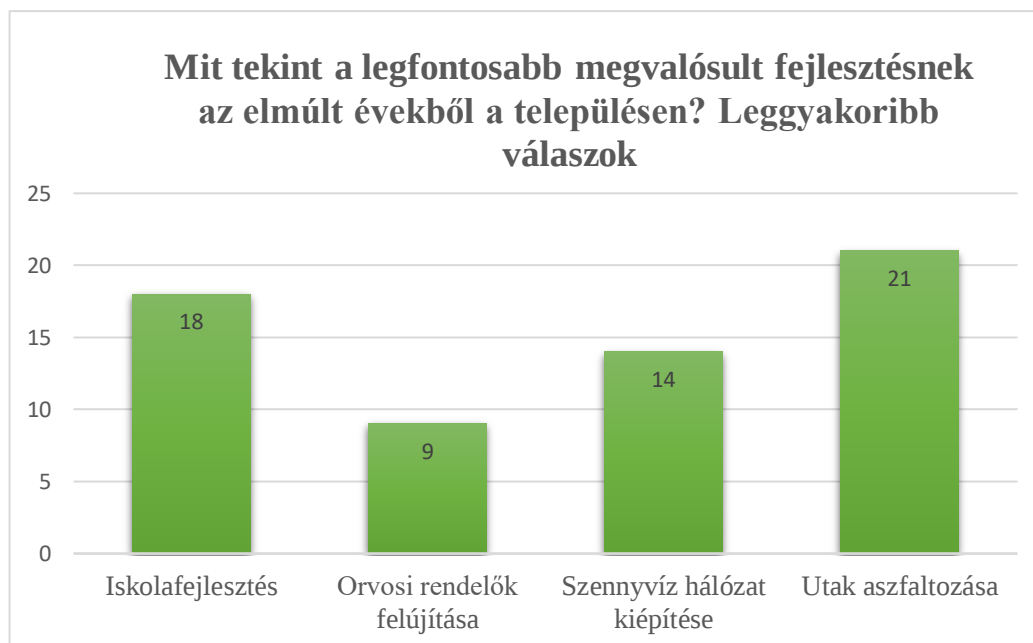
Soron következő kérdéssel arra szerettem volna választ kapni, hogyha **elköltözne a válaszadó a településről azt miért tenné**, erre a válasza több választási lehetőség is megadható volt. Lehengerlő többségben a válaszadók a munkalehetőségek hiányát nevezték meg, amely problémát már korábban is boncolgattam és a jövőben bővebben is kitérek rá. Ezt követték az alábbi választási lehetőségek; szolgáltatások hiánya 22, elérhetőség, megközelíthetőség 17, szórakozási lehetőségek hiánya 15, infrastrukturális hiányosságok 14 és legvégül a közbiztonság 4 szavazattal. Ezen adatok alapján következtethető, hogy a munkalehetőségek bővítésére sürgősen kezdeményezéseket kell indítani.

21. ábra A válaszadók megoszlása aszerint, hogy mit tekintenek a legfontosabb fejlesztési feladatnak a következő 5 évben a településen

Forrás: saját szerkesztés, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2024

Következő felmérésemmel arra szerettem volna rájönni a válaszadók mit gondolnak a **községet égető legsürgősebben orvosolandó problémának**, újfent több választási lehetőség volt adott. Az ábrából könnyen leolvasható, hogy ez a probléma újfent a munkalehetőségek nem elégséges számára visszavezethető, 75-en tekintik elsődlegesen megoldandó problémának a munkahelyteremtést. Ezt követi a közintézményi ellátottság fejlesztése és a szórakozási lehetőségek teremtése 27-27 szavazattal, majd az infrastruktúra fejlesztése következik 21, a közterek rendbetétele 15 és a turisztika fejlesztése 7 szavazattal. Ezek az eredmények rávilágítanak azokra a kritikus területekre, amelyek figyelmet és beavatkozást igényelnek a közösségen belül.

22. ábra A válaszadók megoszlása aszerint, hogy mit tekintenek a legfontosabb megvalósult fejlesztésnek az elmúlt évekből a településen

Forrás: saját szerkesztés, mely a saját online kérdőív adatai alapján készült, 2024

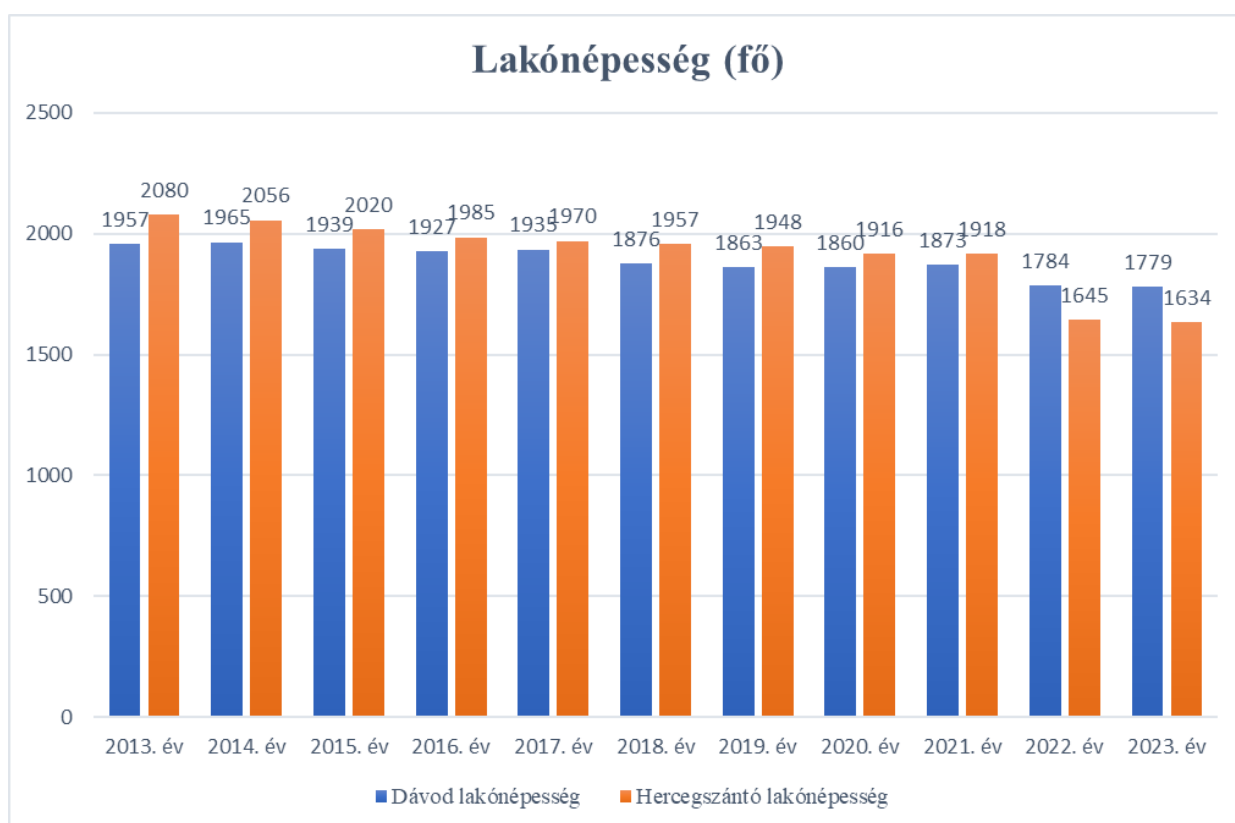
Utolsó kérdéssel azt szerettem volna kideríteni, hogy a válaszadók **mit tekintenek a legfontosabb megvalósult fejlesztésnek az elmúlt évekből**. Ez egy szabadon választható egyéni választos kérdés volt amire összesen 62 választ kaptam. A diagrammból látszik, hogy a lakosok a legfontosabb megvalósult fejlesztésnek az utak aszfaltozását tartják, 21 válasz érkezett erre a témára, ezt szorosan követi a teljeskörűen felújított, véleményem szerint egész impozánsra sikeredett Hercegszántói Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola És Kollégium épülete 18 szavazattal. 14 válasszal harmadik helyre futott be a szennyvíz hálózat kiépítése a településen míg 9 válasszal utolsóként az orvosi rendelők felújítása zárt.

3.5 Szekunder kutatás eredményei

Szakdolgozatom következő részében a **szekunder kutatásaim** kerülnek bemutatásra. Ezen kutatási részben az általam fontosnak ítélt adatokkal, mutatókkal, illetve számításokkal vizsgáltam meg a települést és igyekeztem a számokból következtetéseket levonni. Hercegszántó mellett a szomszédos Dávod mutatóit elemeztem és vettem össze e kettőt, mivel úgy véltem, hogy ennek a két településnek hasonlítanak leginkább a gazdasági

lehetőségei, földrajzi adottságai. Demográfiai mutatóknál a lakónépesség számát, természetes szaporodást, vándorlási egyenleget és az öregedési indexet vizsgáltam meg. Gazdasági mutatók vizsgálatánál a munkanélküliségi rátát, eltartottsági rátát és a függőségi rátát használtam.

3.5.1 Fontosabb demográfiai mutatók

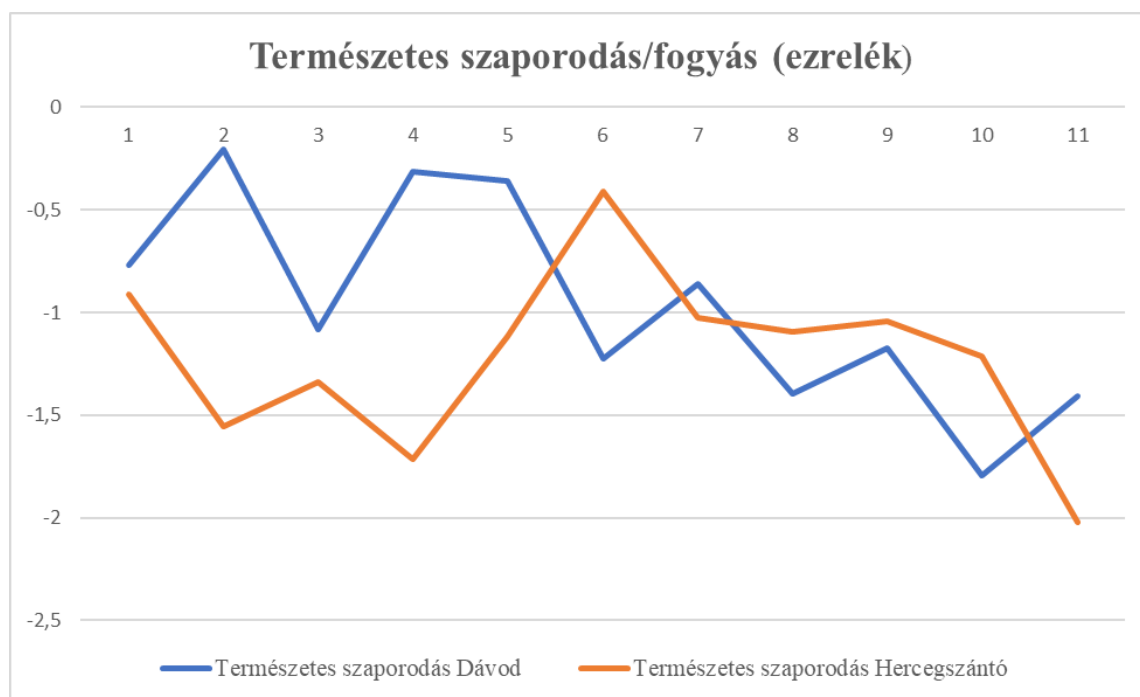

23. ábra Lakónépesség (fő)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján, 2024

A táblázat átfogó képet nyújt Dávod és Hercegszántó népességváltozásairól. Az adatokból mindkét település esetében világosan látható, hogy az évek során jelentős változások következtek be a lakosság számában, összességében mindkét esetben **csökkenő tendencia** figyelhető meg. Dávod esetében a 2013-as népesség 1957 fő volt, és a következő években kisebb hullámzások voltak megfigyelhetők. 2014-ben enyhe növekedés történt, amikor a lakosság 1965 főre emelkedett, majd 2015-től 2019-ig fokozatos csökkenés indult, 1860 főre. A 2020-as és 2021-es években kisebb növekedés mutatkozott (2021-ben 1873 fővel), viszont 2022-re jelentős csökkenés történt, és a népesség 1784 főre esett vissza.

Hercegszántó ezzel szemben 2013-ban még 2080 fővel rendelkezett, ami magasabb volt, mint Dávodé, de a következő években folyamatos csökkenés volt tapasztalható. 2014 és 2016 között lassú, de folyamatos visszaesés következett be, és ez a tendencia 2017 és 2021 között tovább folytatódott. Hercegszántó lakosságában 2022-ben következett be drasztikusnak mondható változás, ugyanis ekkor a lakosság 1 év alatt 273 fővel csökkent az adatok szerint és ettől az évtől Dávod több lakossal bír.

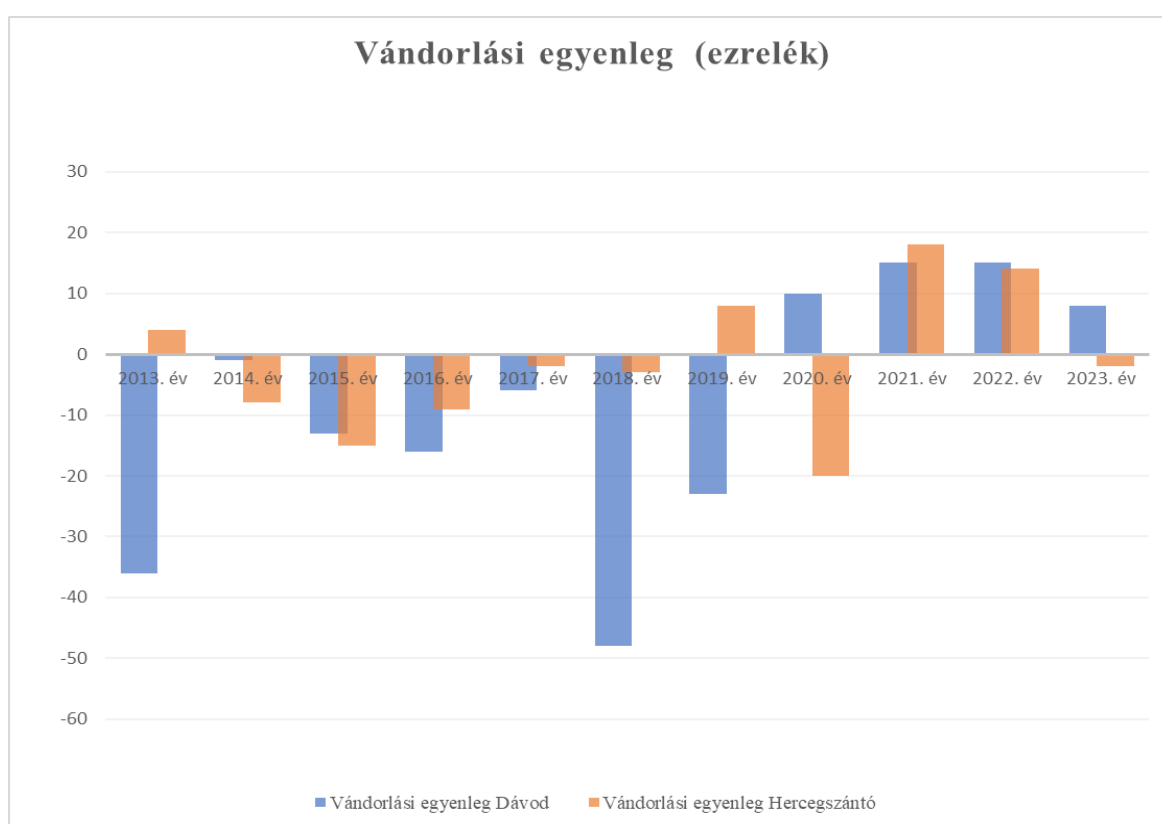

24. ábra Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján, 2024

A táblázat részletes képet nyújt Dávod és Hercegszántó települések **természetes szaporodásának és fogyásának** alakulásáról 2013 és 2023 között. A negatív értékek a természetes fogyást jelzik, amikor a halálozások száma meghaladja a születések számát, ezen az ábrán csak természetes fogyás figyelhető meg mindkét település esetében. Dávodon a természetes fogyás 2013-ban -0,77 volt, 2014-ben javulás következett be, ekkor a fogyás -0,20-ra mérséklődött. 2015-től azonban újra romlás történt, a természetes fogyás 2015-ben már elérte a -1,08-as értéket. 2016-ban ismét javulás látszott (-0,31), majd 2017-ben egy enyhe további csökkenés következett be (-0,36). 2019-ben enyhe javulás volt tapasztalható (-0,86), de 2020-tól kezdve a fogyás fokozatosan nőtt, és 2022-ben érte el a legmagasabb értéket, -1,79-et, innen azonban újfent javuló tendencia figyelhető meg, 2023-ban az érték -1,41-re csökkent. Hercegszántón 2013-ban a természetes fogyás -0,91 volt, ami hasonló Dávodéhoz. A következő évben, 2014-ben azonban jelentős romlás következett be, a

természetes fogyás -1,56-ra emelkedett, ami az időszak egyik legnagyobb csökkenését jelenti. A 2015-ös enyhe javulás ellenére, amikor a természetes csökkenés -1,34-re csökkent, az általános tendencia továbbra is negatív maradt. 2017-ben további enyhe javulás következett be, mivel a csökkenés mértéke -1,12-re csökkent, ami szerény pozitív fejlődést jelez. A legjelentősebb javulás 2018-ban következett be, amely a 10 éves időszak legjobb éve volt, mivel a csökkenés mértéke -0,41-re zuhant, ami figyelemre méltó pozitív változást mutatott. 2019 és 2021 között a természetes csökkenési ráta viszonylag stabil maradt, 2022-ről 2023-ra azonban -1,22-ről egészen -2,02-ig, újabb mélypontig süllyedt. Jelenleg **Dávod természetes fogási rátája javuló míg Hercegszántóé romló tendenciát mutat.**

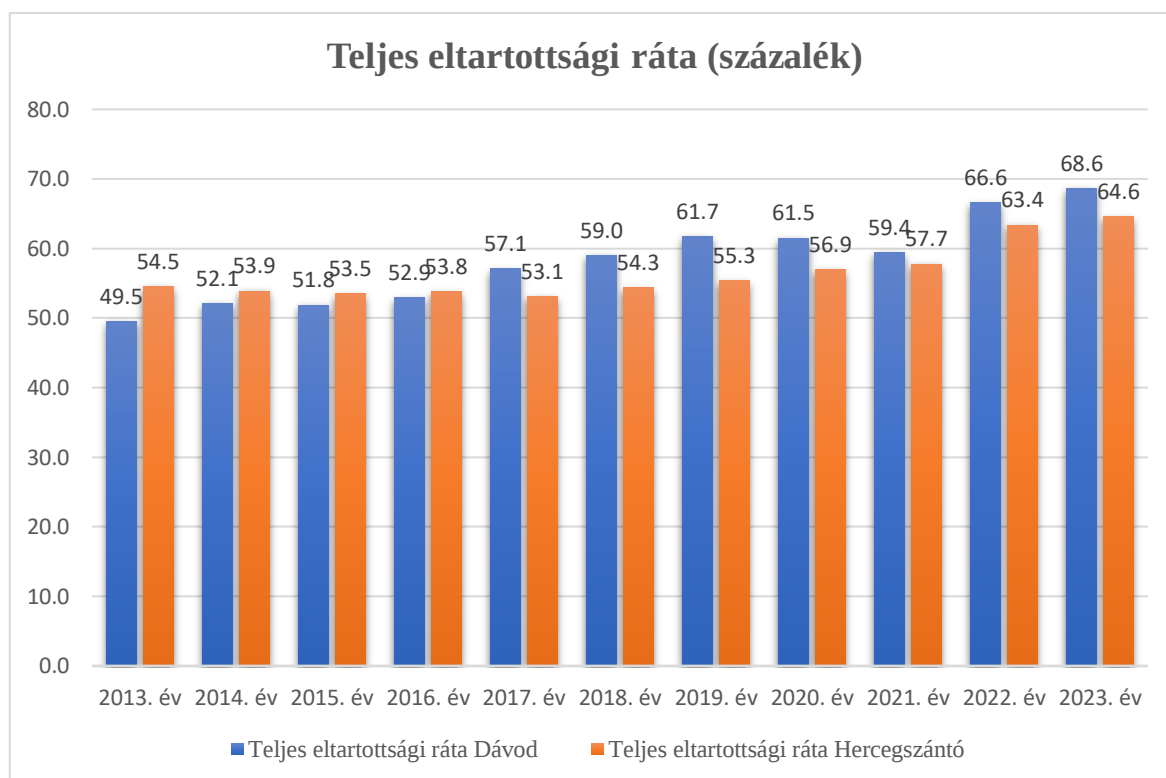

25. ábra Vándorlási egyenleg (ezrelék)

Forrás: Sajat szerkesztés, KSH adatok alapján, 2024

A következő diagrammon bemutatott adatok a **vándorlási egyenleget** szemléltetik. Ezen időszak alatt jól látható, hogy Dávodon túlnyomórészt negatív vándorlási egyenleg alakult ki, ami azt a tendenciát jelzi, hogy több ember hagyta el a települést, mint ahányan érkeztek. Ez a tendencia 2018-ban érte el csúcspontját, amikor a vándorlási egyenleg -48-ra zuhant, ami jelentős elvándorlást jelez a területről. 2019-től azonban érezhető elmozdulás következett be, mivel Dávod fokozatos javulást kezdett mutatni, és végül 2020-ra 10 fős pozitív vándorlási egyenleget ért el. Ezzel szemben Hercegszántó 2013-ban 4 fős pozitív

vándorlási egyenleggel kezdte az időszakot, ami a településre irányuló kezdeti beáramlást jelzi. Ez a pozitív tendencia azonban az évek során ingadozott, 2014 és 2020 között folyamatosan csökkent a vándorlási egyenleg. Meglepő módon 2021-től Hercegszántó megfordította ezt a tendenciát, és a vándorlási egyenleg ismét növekedni kezdett, 2021-ben elérve a 18 főt. Sajnálatos módon 2023-ra a vándorlási egyenleg ismét negatívba fordult, -2 fővel, ami a település demográfiai helyzetének instabilitását jelzi. Összességében a két település vándorlási trendjei éles ellentétben állnak egymással, Dávod esetében a hosszú távú negatív tendencia ellenére a legutóbbi években pozitív elmozdulás figyelhető meg, míg Hercegszántó esetében az ingadozó helyzet aggasztó jeleket mutat.

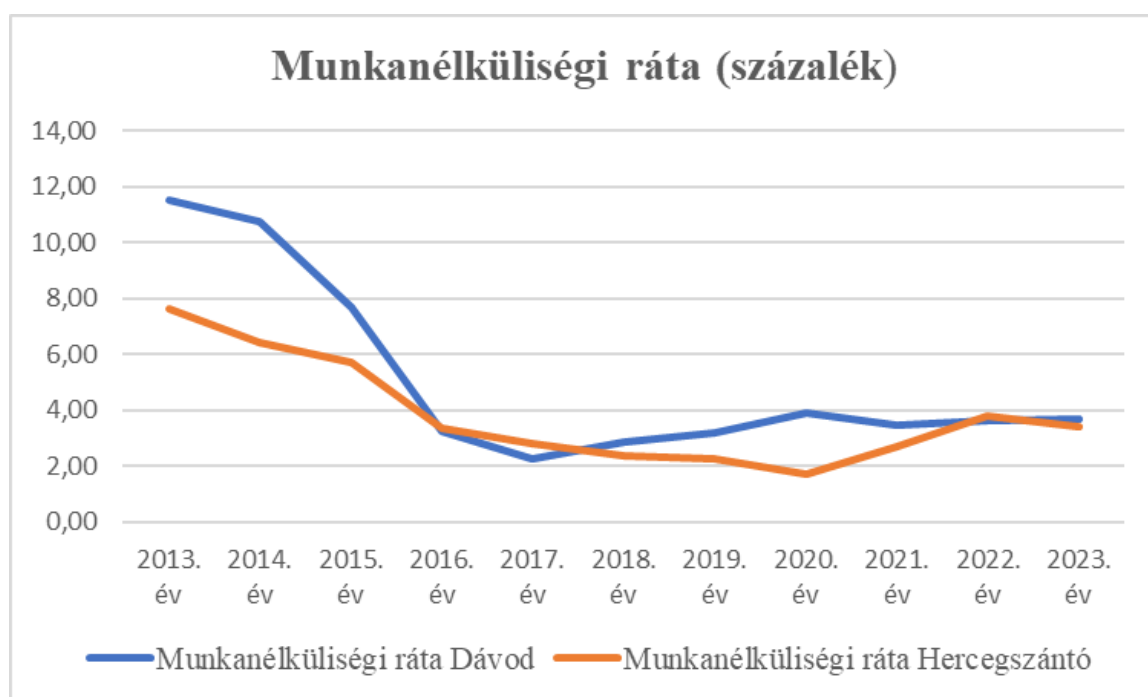
26. ábra Teljes eltartottsági ráta (százalék)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján, 2024

A **teljes eltartottsági arányszám** a fiatalok (0-14 évesek) és az idősek (65 évesek és idősebbek) arányát a munkaképes korú népességhez viszonyítva tükrözi, és kulcsszerepet játszik a települések demográfiai helyzetének megértésében. Dávod településén az eltartottsági ráta folyamatos növekedése, amely az évtized során a 2013-as 49,5%-ról 2023-ra 68,6%-ra emelkedett, komoly demográfiai kihívásokat jelez. A legszembetűnőbb változás 2017-től kezdődött, amikor a ráta jelentősen megugrott, ami arra utal, hogy a munkaképes korú népességhez képest egyre több fiatal és időskorú él a településen. A 2022-es 66,6%-os eltartottsági ráta különösen megterhelő lehet a dolgozó lakosság számára, mivel több

támogatásra van szükség a fiatalok és idősök ellátásához. Hercegszántón szintén emelkedik az eltartottak aránya, 2013-ban 54,5%-ot mutatott, és 2023-ra fokozatosan 64,6%-ra nőtt. E tendencia hasonló Dávodéhoz, bár itt az arányok alacsonyabbak, 2022-re 63,4%-ot elérve. Mindkét településen megfigyelhető a **növekvő eltartottsági arány**, ez a tendencia a helyi gazdaságot és közszolgáltatásokat is érintheti, mivel növekvő forrásigény mutatkozik a fiatalok és idősök szükségleteinek kielégítéséhez. Dávodon az eltartottak arányának emelkedése erőteljesebb, míg Hercegszántón a növekedés fokozatosabb, de mindkét település valószínűleg komoly következményekkel néz szembe a jövőben.

3.5.2. Fontosabb gazdasági mutatók

27. ábra Munkanélküliségi ráta (százalék)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján, 2024

Első gazdasági mutatómként a **munkanélküliségi rátát** használtam. Dávodon a munkanélküliségi ráta 2013-ban 11,54% volt, ami egy viszonylag magas arány. Az ezt követő években folyamatos csökkenés figyelhető meg, 2017-re a ráta 2,27%-ra csökkent, ami jelentős javulást mutat a munkaerőpiaci helyzetben. Azonban 2018-tól kezdve a munkanélküliségi ráta enyhe ingadozásokat mutat, és 2023-ra 3,70%-ra nőtt. Hercegszántón a munkanélküliségi ráta 2013-ban alacsonyabb volt Dávodéhoz képest, 7,65%. Ez a ráta az évek során folyamatosan csökkent, és 2020-ra elérte az 1,72%-ot, ami rendkívül alacsony munkanélküliséget jelez. Azonban 2022-re és 2023-ra a munkanélküliségi ráta emelkedett,

2023-ban elérve a 3,42%-ot. Mindkét településen látható, hogy 2016-2020 között jelentős javulás történt a munkanélküliségi ráták tekintetében, de a 2020-as években mindkét helyen emelkedés tapasztalható. Jelenleg elmondható, hogy a munkanélküliségi ráta mindkét településen a normális értéken belül mozog, azonban ez nem festi le teljes egészében a képet mivel mindkét településen az elvándorlások oka elsősorban a munkalehetőségek hiánya.

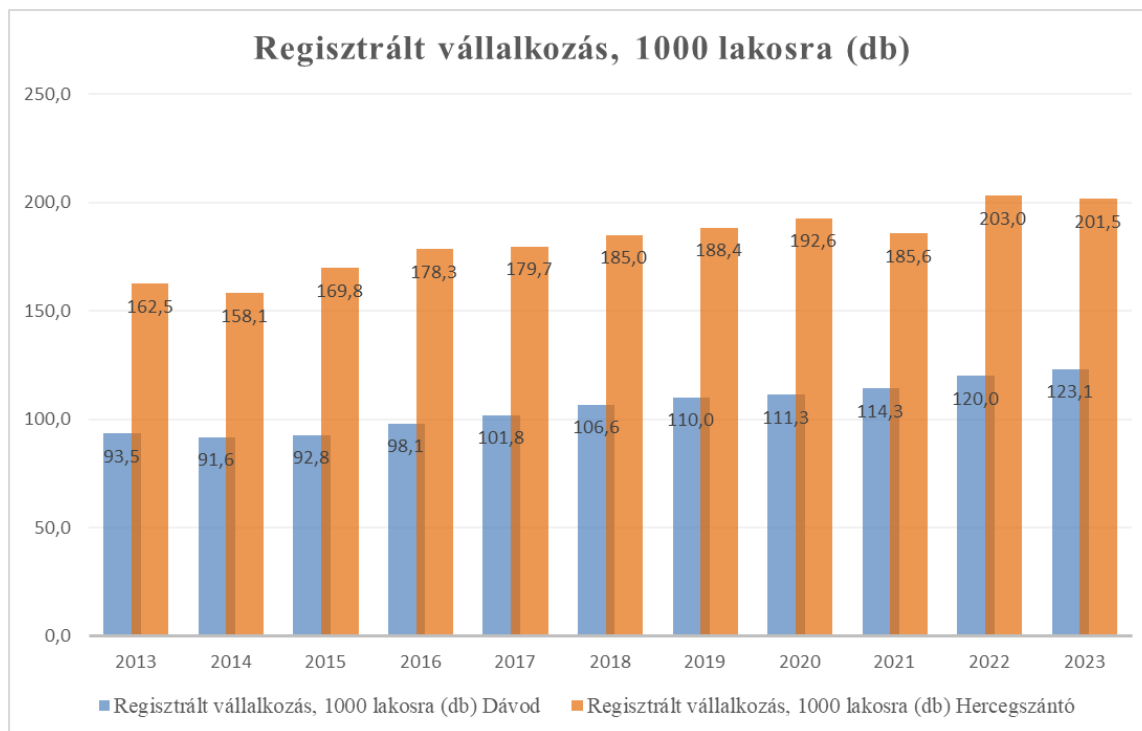
2. táblázat Önkormányzatok bevételei (1000 Ft)

Időszak	Dávodi önkormányzat bevételei helyi adóból (1000 Ft)	Hercegszántói önkormányzat bevételei helyi adóból (1000 Ft)
2015. év	41 210	47 592
2016. év	38 968	36 858
2017. év	48 352	49 230
2018. év	55 248	52 339
2019. év	67 293	58 097
2020. év	54 467	49 076
2021. év	68 361	27 202
2022. év	39 320	40 943

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján, 2024

Soron következő táblázatomban Dávod és Hercegszántó önkormányzatának **helyi adókból származó bevételeit** szeretném szemléltetni, az adatok sajnos csupán 2015-2022 között elérhetőek. Dávodon és Hercegszántón is a helyi adóbevételek ingadoztak az évek során. Dávodon 2015-ben 41,210 ezer forint volt a bevétel, amely 2018-ra fokozatosan emelkedett, elérve az 55,248 ezer forintot, ami a legmagasabb érték ebben az időszakban.

2019-ben ez a bevétel tovább nőtt 57,293 ezer forintra. Azonban 2020-tól csökkenést tapasztalhatunk, 2022-re a bevétel visszaesett 39,320 ezer forintra, ami jelentős csökkenést jelez az előző évekhez képest. Hercegszántón a helyi adóbevételek hasonlóan ingadoztak. 2015-ben 47,592 ezer forint volt a bevétel, ami 2019-re 58,097 ezer forintra emelkedett, ami az adott időszak legmagasabb értéke. 2020-ra viszont csökkenés következett, 49,076 ezer forintra. A legdrámaibb változás 2021-ben történt, amikor az adóbevétel 27,202 ezer forintra esett vissza, ami majdnem felére csökkent az előző évhez képest. Azonban 2022-re a bevételek némileg növekedtek, 40,943 ezer forintra. Összességében mindkét település esetében hullámzó tendencia figyelhető meg, különösen Hercegszántón, ahol az adóbevételek 2021-es drasztikus csökkenése feltűnő. Az itt bemutatott számadatok jól szemléltetik, hogy a kisebb települések, mint Dávod és Hercegszántó milyen pénzügyi kihívásokkal néznek szembe. Ezeknek az önkormányzatoknak **nincsenek meg a forrásaik** ahhoz, hogy nagyobb léptékű projekteket finanszírozzanak anélkül, hogy erősen állami támogatásokra támaszkodnának, önerőből csupán a stabil fenntartást és esetleg 1-2 kisebb projektet képesek finanszírozni évente. Ez rávilágít a kisebb települések és a nagyobb városok közötti jelentős pénzügyi kapacitásbeli különbségekre arányosan figyelembe véve, és hangsúlyozza, hogy e közösségek általános fejlődésének és jólétének biztosítása érdekében folyamatos támogatásra és **segítségre van szükség kormányzati részről**. Hercegszántón jelenleg a legnagyobb teljes mértékben önerőből megvalósuló fejlesztési projekt a Dózsa György utcai játszótér felújítása.

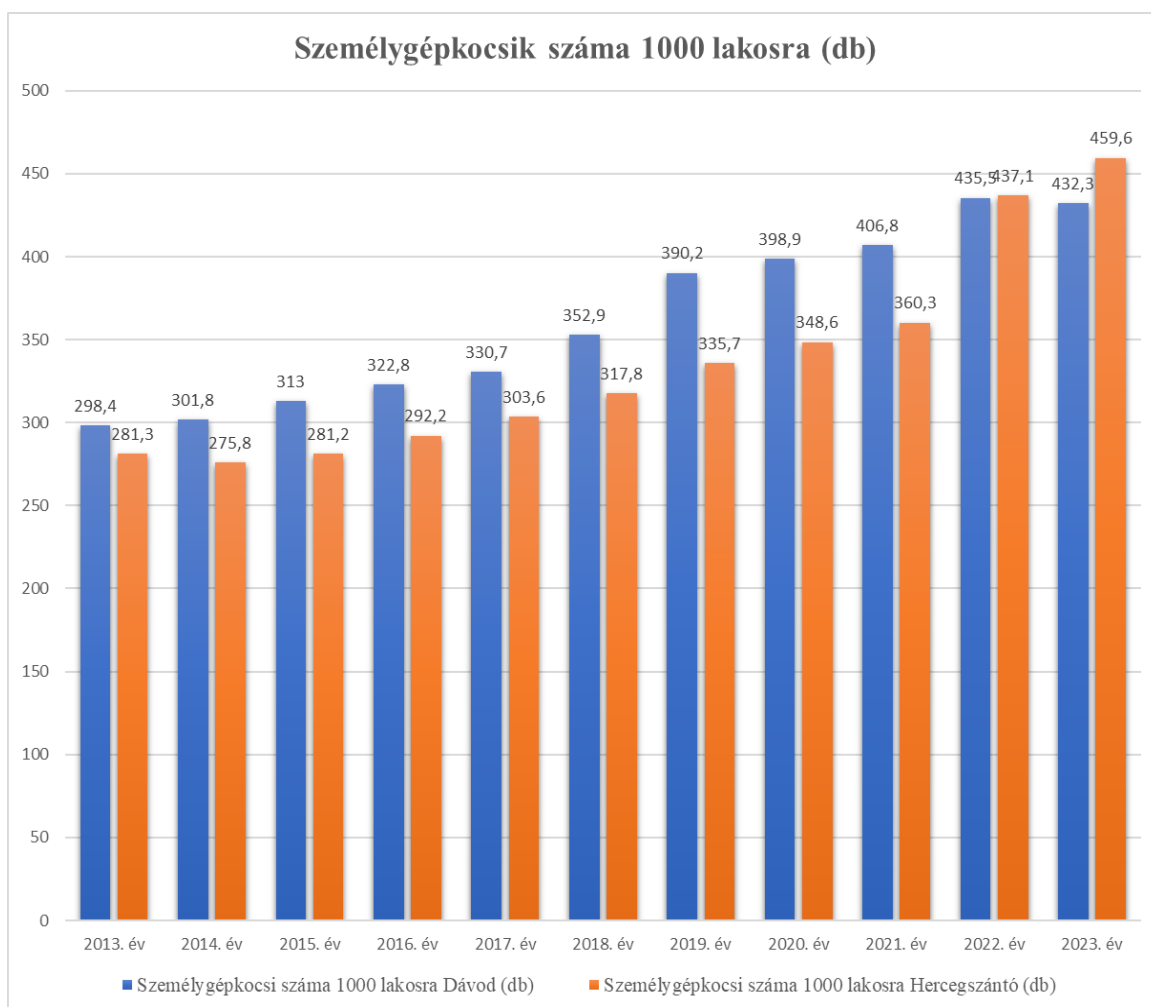

28. ábra Regisztrált vállalkozás, 1000 lakosra (db)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján, 2024

A fent található táblázaton Hercegszántó és Dávod **regisztrált vállalkozásai** láthatók 1000 lakosra levetítve, darabszámban megadva. Dávodon 2013-ban 93,5 vállalkozás jutott 1000 lakosra, ami az évtized során folyamatosan növekedett. 2014-ben ugyan egy enyhe csökkenés volt tapasztalható (91,6 vállalkozás), de 2015-től kezdődően újra emelkedni kezdett. 2017-re már 101,8 vállalkozásra nőtt ez az arány, amely azóta évről évre tovább emelkedett. A legmagasabb érték 2023-ban volt, ekkor 123,1 vállalkozás jutott 1000 főre, javuló tendencia figyelhető meg. Ez jelentős fejlődést mutat a vállalkozási aktivitásban az elmúlt 10 év során. Hercegszántón a vállalkozási aktivitás már 2013-ban is lényegesen magasabb volt Dávodhoz képest, ekkor 162,5 vállalkozás jutott 1000 lakosra. Az ezt követő években kisebb ingadozások voltak tapasztalhatók, de összességében itt is növekvő tendencia figyelhető meg. Bár 2021-ben csökkenés történt, 2022-ben újra megugrott az arány, elérve a 203 vállalkozást 1000 főre levetítve. 2023-ban enyhe csökkenés következett be, 201,5 vállalkozásra esett vissza az arány. Hercegszántón az 1000 főre jutó vállalkozások száma minden évben meghaladta Dávodét. Míg Dávodon a növekedés egyenletesebb és folyamatosabb volt, Hercegszántón a vállalkozások száma dinamikusabban változott, nagyobb ingadozásokkal. Ugyanakkor Hercegszántón minden évben magasabb volt a vállalkozási arány, ami **erősebb gazdasági aktivitásra**, lehetőségekre utal a településen.

3.5.3. Infrastrukturális mutatók

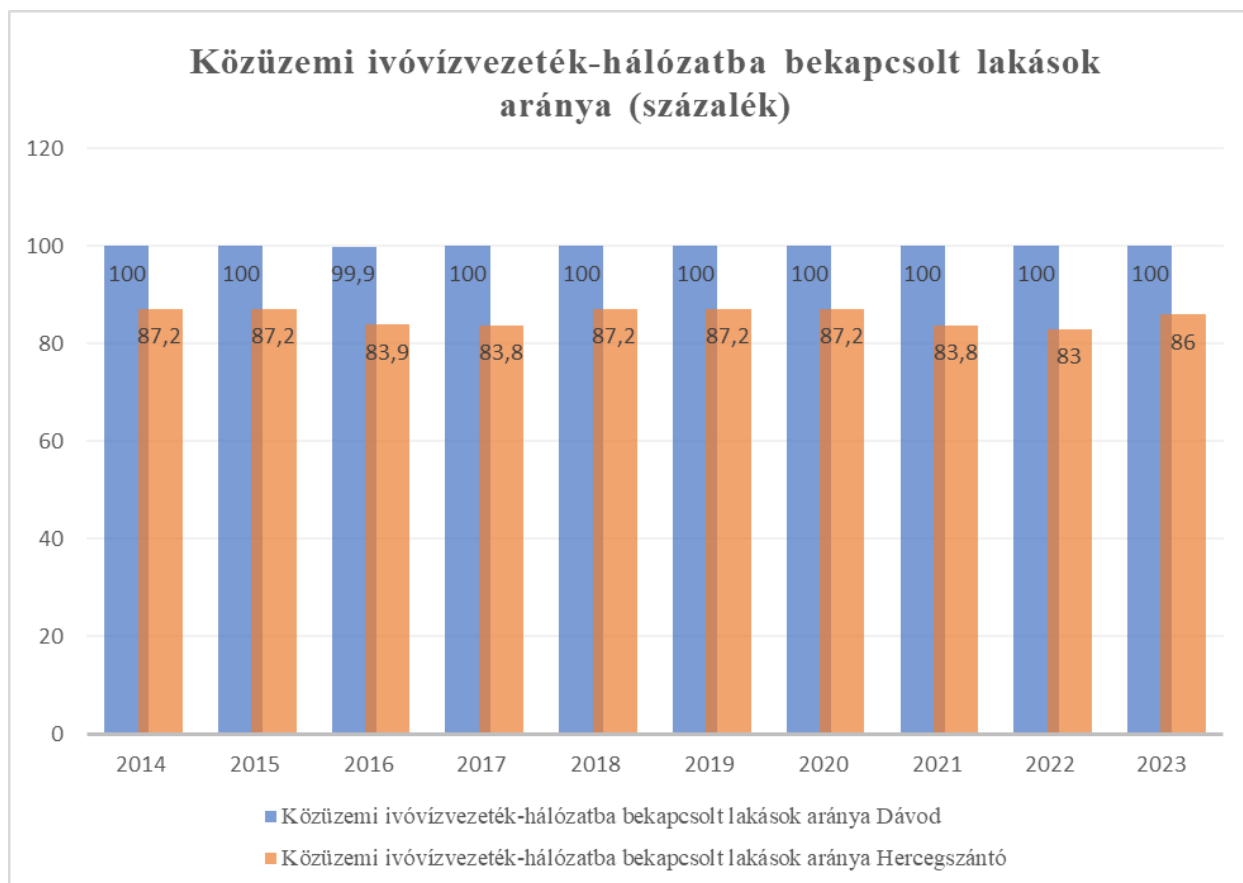

29. ábra Személygépkocsik száma 1000 lakosra (db)

Forrás: Saját szerkesztés, KSH adatok alapján, 2024

Első infrastrukturális mutatóként a **személygépkocsik számát 1000 lakosra** levetítve szeretném bemutatni. Dávodon 2013-ban 298,4 autó jutott 1000 lakosra, és ez a szám évről évre emelkedett. A legnagyobb ugrás 2018 és 2019 között volt, amikor 352,8-ról 390,2-ra nőtt az autók száma. 2022-ben érte el a csúcst, 435,5 autóval 1000 lakosra, míg 2023-ban enyhe csökkenést tapasztaltunk, 432,2 autóval. Hercegszántón szintén folyamatos növekedés figyelhető meg, azonban az arányok némileg alacsonyabbak voltak Dávodhoz képest 2013-tól egészen 2022-ig amikor is ez a tendencia megváltozott. 2013-ban 281,25 autó jutott 1000 lakosra, és ez a szám kisebb hullámzások mellett 2017-ben érte el a 300-as határt (303,6). A növekedés üteme 2018-tól gyorsult, 2022-re már meghaladva Dávodot 437,1 autóval. 2023-ban Hercegszántón tovább nőtt az autók száma, 459,6-re. Összességében mindkét településen jelentős autóállomány növekedés tapasztalható az évtized során, ami a lakosság növekvő mobilitására és az autózás terjedésére utal.

Hercegszántón és Dávodon az 1000 főre jutó személygépkocsik száma meghaladja a 2023-as országos átlagot (ami 426 db), ami az **egyik oldalról** mutathatja azt, hogy az országos átlaghoz képest a települések nincsenek elmaradva fejlettség szintjén, a **másik oldalról** viszont előrevetítheti a tömegközlekedés átlag alatti állapotát, ami személyes tapasztalatom alapján is igaz.

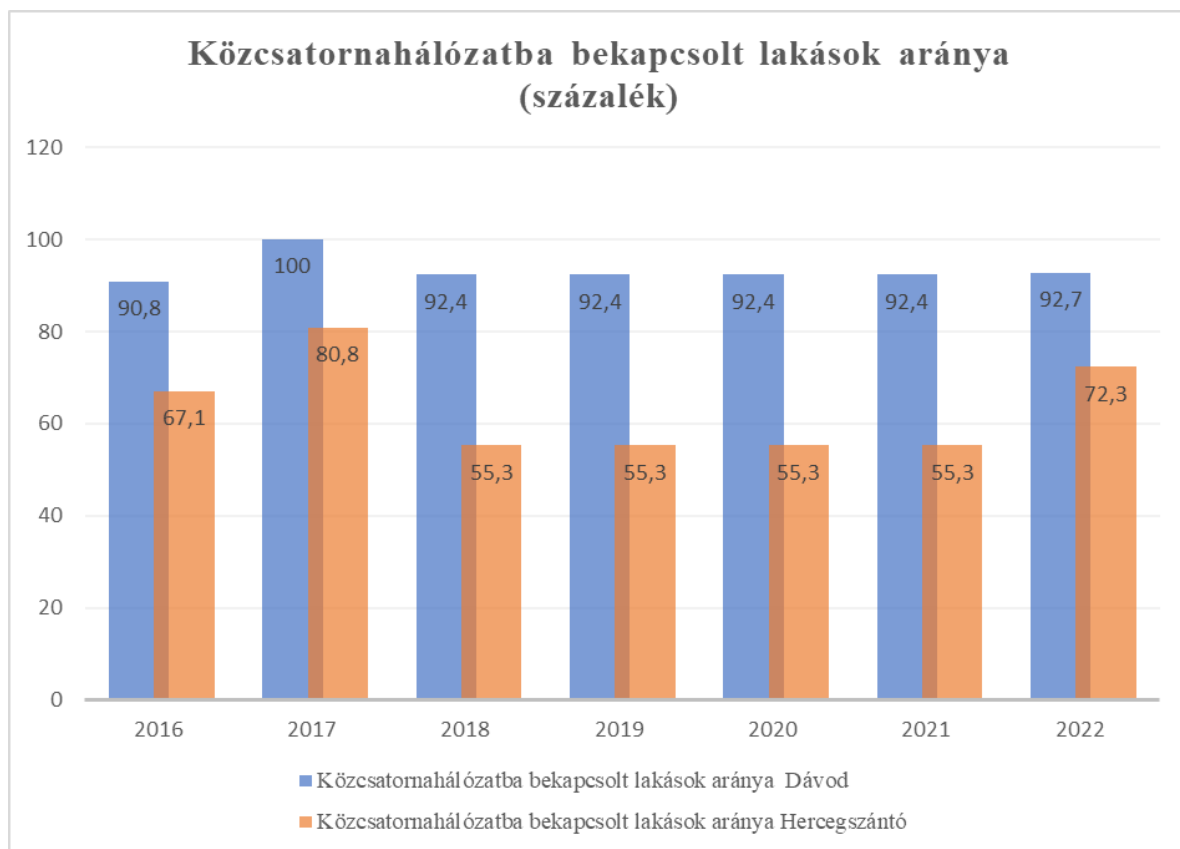

30. ábra Közüzeti ivóvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)

Forrás: Saját szerkesztés, TEIR adatok alapján, 2024

A **közüzeti ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakásokról** csupán 2014-től vannak adatok. Dávodon a közüzeti ivóvízhez való hozzáférés szinte tökéletes, az arány 2014 és 2023 között végig 100%-on állt, mindössze 2016-ban volt egy enyhe visszaesés (99,9%). Ez azt mutatja, hogy a településen az infrastruktúra ezen a téren rendkívül stabil és fejlett. Hercegszántón viszont változóbb a helyzet. 2014 és 2020 között az arány jellemzően 87,2% körül mozgott, azonban 2016-ban és 2017-ben visszaesett 83,9%-ra, illetve 83,8%-ra. Az arány 2022-ben 83%-ra csökkent, majd 2023-ban újra nőtt, elérve a 86%-ot. Bár az arány itt is magas, a hálózati lefedettség Dávodhoz képest kevésbé stabil. Ezek a számok is

tükrözik a két falu infrastrukturális fejlettségét, ebben a tekintetben Dávod előrébb tart Hercegszántóhoz képest.

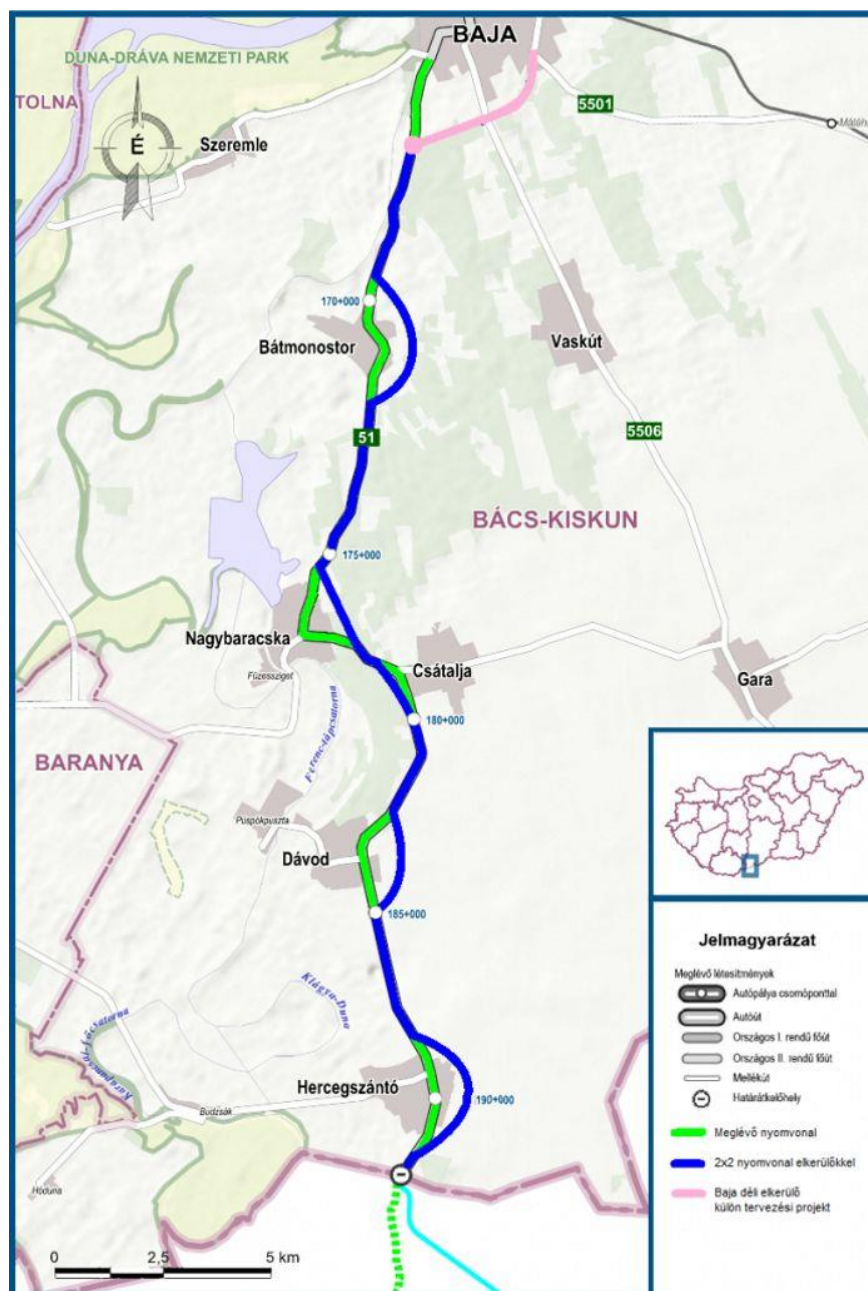
31. ábra Közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)

Forrás: Saját szerkesztés, TEIR adatok alapján, 2024

Utolsó infrastrukturális mutatómként a **közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások arányát** szeretném bemutatni, az adatok 2016-2022 között elérhetőek. Dávod esetében a közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya 2016-ban 90,8% volt, ami már ekkor is magas lefedettséget jelzett. 2017-ben ez az arány 100%-ra emelkedett, ami azt jelzi, hogy ekkorra a település összes lakása rácsatlakozott a közcsatornahálózatra. Az ezt követő években azonban a lefedettség enyhén visszaesett, 92,4%-ra, majd 2022-ben kis mértékben, 92,7%-ra javult. Hercegszántón a közcsatornahálózat lefedettsége alacsonyabb szinten mozog, és nagyobb ingadozások figyelhetők meg. 2016-ban az arány 67,1% volt, ami jelentős fejlesztési igényt jelezett. 2017-ben jelentős növekedés történt, amikor az arány 80,8%-ra emelkedett. Azonban 2018-ban ez drasztikusan visszaesett 55,3%-ra, és ez az arány egészen 2021-ig stagnált. 2022-ben ismét emelkedés figyelhető meg, amikor az arány 72,3%-ra nőtt. Összességében Dávod közcsonatnázottsága sokkal stabilabb és magasabb lefedettséget mutat, míg Hercegszántón ingadozások láthatók ezen a téren, bár 2022-ben már javulás jelei mutatkoznak.

4. Következtetések javaslatok

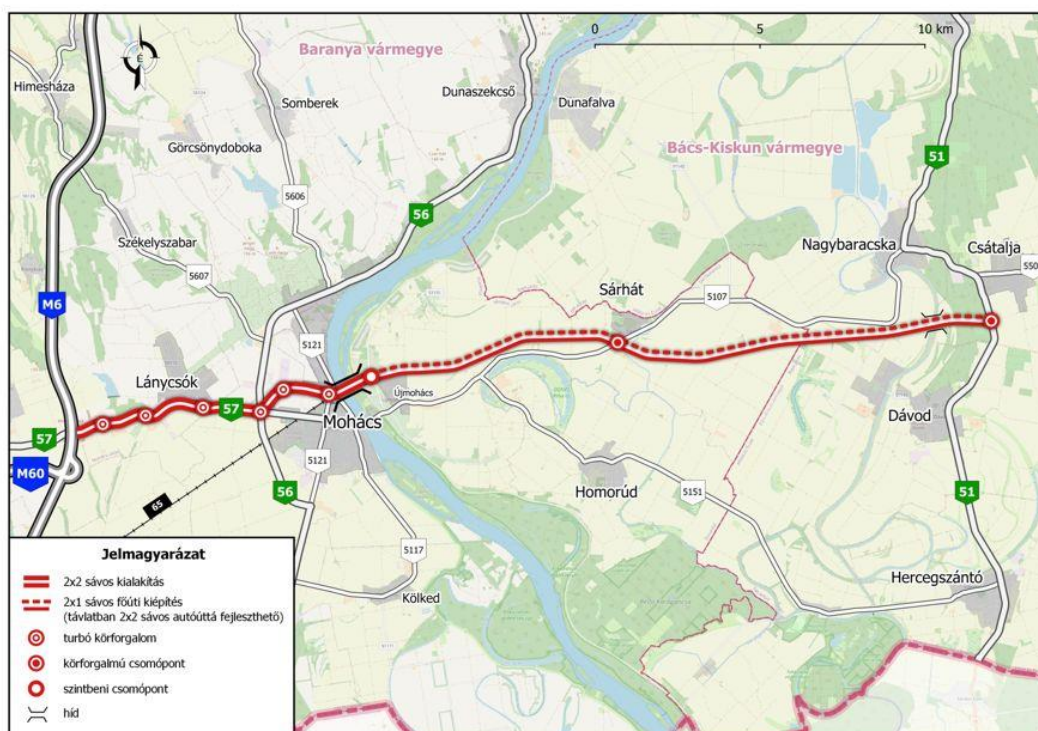
Első hipotézisem, ami arról szólt, hogy Hercegszántón az egyik legnagyobb problémát a munkalehetőségek hiánya jelenti beigazolódott, többszörösen alá is lett támasztva a kérdőívemre érkezett válaszok alapján. Hercegszántón a munkalehetőségek hiánya komoly problémát jelent, ami miatt sokan kénytelenek elhagyni a települést, hogy máshol találjanak megélhetést. A helyi gazdaság alapvetően a mezőgazdaságra épül, de az ágazat nem tud elegendő munkahelyet biztosítani a lakosság számára. A fiatalok elvándorlása különösen súlyosbítja a helyzetet, mivel a helyben maradt lakosság egyre idősebb és kevés a fiatal, aki helyi munkahelyeket töltene be. Ennek a jelenségnek a megoldása érdekében fontos lenne a helyi vállalkozások és kisvállalkozók támogatása, hogy új munkahelyeket teremthessenek. Az önkormányzat kezdeményezhetne programokat a helyi ipar és szolgáltatások fejlesztésére, azonban erre önerőből aligha képes. Véleményem szerint Hercegszántó és egyben az egész térség számára a legnagyobb infrastrukturális és egyben gazdasági fellendülést az augusztus 30.-án Magyarország Kormánya által bejelentett Mohácsi Duna-híd építése, hercegszántói határátkelőhely bővítés és a Baja-Hercegszántó déli elkerülő gyorsforgalmi autópálya megépülése jelenthet. Ezek a fejlesztések többféleképpen is segíthetik a környező településeket. Elsősorban a hercegszántói határátkelőhely bővítésével a bejelentések alapján 150 fővel szeretnék növelni a munkaállományt, ami jelentős segítség a munkalehetőség hiány mérséklésében. Továbbá a megnövekedett forgalom további lehetőségeket nyújt a turizmus vendéglátásban elhelyezkedő vállalkozások számára. Végül, amit ki szeretnék emelni ezügyben, hogy Baja a jelenlegi 30 perc helyett körülbelül 20 perc, Pécs a mostani 1 óra 20 perces út helyett pedig körülbelül 45 perc alatt megközelíthető lesz, ami szignifikáns javulás és lehetőséget nyit az ingázó munkavállalásra a községen lakók számára.

32. ábra Déli elkerülő építési terve

Forrás: Bajahangja.hu 2024

A Déli elkerülő építésének kivitelezési szakasza 2024 augusztusában kezdetét vette, az állam felvásárolta a gazdáktól az érintett földterületeket és a szakemberek kimérték az út nyomvonalát.

33. ábra Mohács-Duna híd építési terve

Forrás: Bajahangja.hu, 2024

Második hipotézisem miszerint a község pénzügyi helyzete 2013-2023 időintervallumot vizsgálva stabilnak mondható, azonban önerős meghatározó beruházásokra az esély csekély, mivel ezekhez jelentős tőkebevonásra lenne szükség, amire a község önerőből nem képes, ezt a hipotézist Sindler Lászlóval készített interjúmmal sikerült alátámasztanom. Az önerőből való finanszírozás hiánya gyakori a kisebb településeknél, amilyen Hercegszántó is, ahol a bevételek főként az adókból és állami támogatásokból származnak, de ezek csak az alapvető szükségleteket fedezik. Emiatt a nagyobb infrastrukturális fejlesztésekhez, mint például útépités vagy közintézmények felújítása, Hercegszántó külső forrásokra, pályázatokra és állami támogatásokra kénytelen támaszkodni. A pénzügyi stabilitás előnye, hogy a község nem halmoz fel adósságot, és biztonságos működést tud fenntartani, de ezzel egy időben korlátozottak a fejlődési lehetőségei. A beruházási kapacitás hiánya visszafoghatja a település hosszú távú fejlődését és a lakosság megtartását. Annak érdekében, hogy Hercegszántó fejlődhesen, elengedhetetlen a külső források folyamatos bevonása és a pénzügyi stratégia hosszú távú tervezése. Az önkormányzat partnerséget köthetne a régióban lévő más településekkel, hogy közös projekteken keresztül növeljék a beruházási lehetőségeiket. A stabil pénzügyi helyzet pedig alapot teremthet arra, hogy a község sikeres pályázatokat nyújtson be különböző fejlesztési projektekhez, erre jó példák

az általam korábban említett Kolping Alapszolgáltatási Központ felújítása és az új szabadidő és sportközpont kivitelezése.

Harmadik hipotézisem szerint Hercegszántón az elvándorlás és a természetes fogyás az elmúlt években kiemelkedően magas szintre emelkedett, ami aggasztó demográfiai tendenciát jelez, ezt a demográfiai számításaimmal tudom alátámasztani. A fiatalabb korosztályok elhagyják a települést a nagyobb városok kínálta munkalehetőségek és jobb életminőség reményében, míg a helyben maradók zöme idősebb generációból kerül ki. A természetes fogyás is jelentős, mivel az elhalálozások száma meghaladja a születéseket, ami tovább csökkenti a lakosságot. Ennek következtében a település népessége folyamatosan csökken, ami hosszú távon komoly gazdasági és szociális kihívásokat okozhat. Az előregedő lakosság miatt egyre nagyobb teher nehezedik az egészségügyi és szociális ellátórendszerre, miközben a fiatal, aktív munkaerő hiánya visszafogja a helyi gazdaság fejlődését. A folyamat megállítása érdekében fontos lenne, hogy Hercegszántó vonzóbbá váljon a fiatalok és családok számára, például munkahelyteremtéssel és kedvező lakhatási lehetőségekkel. Az önkormányzatnak célzott intézkedésekkel kellene támogatnia a helyi vállalkozásokat és javítania az infrastruktúrát, hogy megállítsa a lakosság csökkenését. A fiatalok helyben tartása kulcsfontosságú lenne a közösség jövője szempontjából, kérdőívemben visszatérő problémaként jelentkezett a szórakozási lehetőségek hiánya, amely probléma inkább a fiatalabb generációt érintheti, ennek a problémának orvoslására több fiatalokat célzó közösségi program rendezését javasolnám. Véleményem szerint ezen a problémán is a Mohács-Duna híd és a déli elkerülő megépítése segítene a legtöbbet, mivel kérdőíves elemzésemből egyértelműen kiderült, hogy a legnagyobb elvándorlást kifejtő erő a munkalehetőségek hiánya, ezek a fejlesztések pedig jelentősen képesek lehetnek befolyásolni a vándorlási tendenciát. Továbbá egy idősek otthona is javíthatna a település népesség megtartó erején, mivel előregedő társadalomról beszélünk a községen belül a fiatalabb generációk számára fontos szempont lehet, hogy idősebb családtagjaik megfelelő ellátást kapjanak és az épület üzemeltetése munkahelyet is teremtené a lakosság számára.

5. Összefoglalás

Hercegszántónak a korábbi években egyre sokasodó és nehezedő **problémákkal** kell szembenéznie, fő példaként a munkalehetőségek hiánya és az elvándorlás, valamint természetes fogyás. Szakdolgozatomban ezekre a problémákra szerettem volna rávilágítani és tudásom szerint megoldást találni rájuk.

Dolgozatom **szakirodalmi részében** a terület- és városfejlesztés rejtjelmeiben mélyedtem el, feltárva e fontos terület fogalmát, jellemzőit és céljait. Emellett kitértem az Európai Unió regionális politikájára, megvilágítva annak szerepét a terület- és városfejlesztés alakításában, valamint a különböző régiókra és Magyarországra gyakorolt hatását. A magyarországi kontextusban megvizsgáltam a NUTS- rendszert és annak jelentőségét az országban, átfogó elemzést nyújtva a terület- és városfejlesztési kezdeményezések irányításában betöltött szerepéről. További a szakirodalmi áttekintési részem Hercegszántó községének szenteltem. Részleteztem földrajzi elhelyezkedését, elmélyedtem történelmi háttérében, és elemzést nyújtottam jelenlegi gazdasági helyzetéről. Ezen túlmenően kiemeltem a település turisztikai vonzerejét.

Annak érdekében, hogy kutatásomhoz átfogó képet kapjak Hercegszántóról, **két különböző vizsgálati módszert alkalmaztam**. Az első módszer során személyes interjút készítettem Sindler Lászlóval és Reusz Gáborral. E mélyinterjúk során elsősorban a község pénzügyi helyzetét, lehetőségeit, a rövid távú fejlesztési célokat, Hercegszántó infrastruktúráját, a környezetbarát és fenntartható fejlődés támogatását, illetve a lakosság életminőségének javítását célzó kezdeményezéseket kívántam megismerni. Kutatásom második részében a szekunder kutatás területére tértem át. Szekunder kutatási részemben a KSH és TEIR által feltöltött adatokból végeztem számításokat és készítettem diagrammokat, táblázatokat 10 éves távlatban. Elemzésemben az általam ítélt legfontosabb demográfiai, gazdasági és infrastrukturális mutatók elemzésére összpontosítottam. Ez a két különböző módszer, a primer és a szekunder kutatás lehetővé tette számomra, hogy átfogó és részletes képet alkossak a településről, értékes betekintést nyújtva annak jelenlegi állapotába és jövőbeli fejlődési lehetőségeibe.

Szakdolgozatomban **három hipotézist** határoztam meg, amiből mind három beigazolódott. **Első hipotézisem** miszerint Hercegszántón az egyik legnagyobb gondot a

munkalehetőségek hiánya okozza a kérdőívemre érkezett válaszok egyértelműen alátámasztják. Fő kitörési pontot munkalehetőségek teremtésére elsősorban a Mohács-Duna híd és a déli elkerülő megépítése által nyújtott lehetőségek jelenthetnek. Ezek a projektek egyedülálló lehetőséget kínálnak a munkahelyteremtésre és a gazdasági fejlődésre a térségben. E lehetőségek kiaknázásával Hercegszántó pozitív átalakuláson mehet keresztül a foglalkoztatás és az általános gazdasági növekedés tekintetében is. Egyértelmű, hogy ezek az infrastrukturális projektek katalizátorként szolgálhatnak a közösségben a munkahelyhiány sürgető problémájának kezelésében.

Második hipotézisemként azt fogalmaztam meg, hogy Hercegszántó pénzügyi helyzete stabilnak mondható, a fenntartáshoz megfelelő, azonban önerőből nem képes nagyobb volumenű beruházásokra. A hipotézis igaznak bizonyult, amit az interjúmra kapott válaszok és a szekunder kutatási eredményeim egyaránt alátámasztanak. Az adóbevételek és bérleti díjak révén a település képes finanszírozni a napi feladatokat, mint például a dologi kiadások, önkormányzati épületek fenntartása és önkormányzati dolgozók fizetése. Ugyanakkor arra is rávilágított, hogy a jelenlegi források nem elegendők a nagyobb infrastrukturális projekteket, például új közintézmények építését vagy jelentős fejlesztések végrehajtását megvalósítani. A szekunder kutatásaim során gyűjtött adatok is megerősítették ezt a képet. A KSH és a TEIR adatai alapján egyértelmű, hogy a település pénzügyi keretei szűkösek, és a nagyobb léptékű fejlesztésekhez elengedhetetlen külső források bevonása. Ezek az adatok hangsúlyozzák, hogy a község pénzügyi stabilitása nem elegendő ahhoz, hogy önerőből megvalósítson olyan projekteket, amelyek a község hosszú távú fejlődését szolgálják. Ez a helyzet kiemeli a fenntartható fejlődés érdekében tett erőfeszítések szükségességét, amelyek a helyi közösség bevonásával és a külső támogatások keresésével valósulhatnak meg. Hercegszántó jövőbeli fejlődése érdekében fontos, hogy az önkormányzat aktívan keressen olyan pályázati lehetőségeket és partnerségeket, amelyek segítségével a község önerőből elérhetetlen beruházások megvalósítására is lehetőséget kap.

Megerősítést nyert a **harmadik és egyben utolsó hipotézisem** is, amely szerint a népesség elvándorlása és természetes fogyása az elmúlt években drasztikusan megnövekedett. Demográfiai számításaim egyértelműen alátámasztják ezt a nyugtalanító tendenciát. E jelenség elsődleges mozgatórugója a lakosság munkalehetőségek hiánya miatti elköltözése, továbbá a fiatalok szociális életre való lehetőségek hiánya. Ismét szilárd meggyőződésem, hogy a Mohács-Duna-híd és a déli elkerülő út megépítése kulcsszerepet játszhat ezeknek az égető problémáknak a kezelésében.

Szakdolgozatom konklúziója szekunder és primer kutatásaimat figyelembe véve, hogy Hercegszántón elsősorban a munkalehetőségek hiányát és az elvándorlást, valamint természetes fogyást kellene orvosolni. Ezen problémák orvoslásaként elsősorban a már sokat említett Mohács-Duna híd és a déli elkerülő út megépülésére és a megfogalmazott javaslatimra tekintek. Hercegszántó minden hibája és hiányossága ellenére fényesen tudok tekinteni a jövőjére, továbbiakban is a település lakója szeretnék maradni.

6. Irodalomjegyzék

1. Bajomi I.-Szentannai Á.-László-Herbert M. (2003) Summarium. Fejezet az Educatio 2003 12. évfolyam 1-4. számában. 693.-700. o.
2. Barta A. (2014) Településfejlesztés, infrastruktúra-fejlesztés, felelős kiadó: Nemzeti Közszerkezet Egység Vezető-és Továbbképzési Intézet, 5-6. o.
3. Boncz I. (2015) Kutatásmódszertani alapismeretek, Felelős kiadó: Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, 22-39. o.
4. Dieringer J.-Wulf J.-W. (2011) The European Strategy for the Danube Region: The Hungarian Quarterly, 2011 (52. évfolyam, 201. szám), 37. o.
5. Egyed K. (2009) A kistérségek kialakulása, kialakítása hazánkban. NUTS 4, újabban LAU 1 szint az Európai Unióban. Területi Statisztika, 19-21. o.
6. Faluvégi A. (2008) A foglalkoztatás területi-települési szerkezete Magyarországon. Fejezet a Statisztikai Szemle, 86. évfolyam 12. számában 1081-1084. o.
7. Faragó L. (1987): A területfejlesztés fogalmáról. Fejezet a Tér és Társadalom 1. évfolyam 1987. 1. számában 5-16. o.
8. Horváth Gy. (2001) Regionális fejlődés és politika Kelet-Közép-Európában. Fejezet A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben, válogatás a 2000. április 13–15-i, tussádfürdői konferencián elhangzott előadásokból, 25-30. o.
9. Józai A. (2007) Regionális politika I. A hazai területfejlesztés intézményrendszere. Budapest, E-government Alapítvány, 164. o.
10. Koppány K. -Kovács Z. - Dusek T. (2018) A gazdasági teljesítmény területi eloszlása és koncentrációja, 1-7. o.
11. Kovács T. (2000) Magyarország régiói. Fejezet a Statisztikai szemle 78. évfolyam 12. számában, 946-949. o.
12. László Zs. (2008) A magyar NUTS 2 beosztás kritikai elemzése – az uniós tagországok tapasztalatainak tükrében. Fejezet a XXI. század. Tudományos Közlemények című könyvben, 75-84. o.
13. Németh Zs.-Szesztay Á. (2021) Hungarian Journal of Minority Studies Vol. IV. 90-91.o.

14. Pikler K. (2016) Az EU területi statisztikai rendszere (NUTS), kapcsolódva a Közép-Magyarország régió kettéválasztásának kérdéséhez, Fejezet a Tér és Társadalom 30. évfolyam, 2. számában, 85-88. o.
15. Rechnitzer J. (2007) Az európai regionális politika és városfejlődés. Fejezet a Magyar Tudomány 2007/6 folyóiratban, 692-702. o.
16. Soós E. (2020) Közpolitika az Európai Unióban. Regionális politika az Európai Unióban 2. lecke, 1-9. o.
17. Süli-Zakar I. (2010) szerk.: A terület- és településfejlesztés alapjai II. Budapest-Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 2010. 8. o.
18. Szabó P. (2005) A NUTS rendszer ki- és átalakulása. Comitatus XV. évfolyam 8-9. száma, 7-14.o.
19. Zsúgyel J. (2001) Néhány gondolat az regionális politikájáról. Fejezet az Észak-magyarországi Stratégiai Füzetekből, 1-9.o.
20. Wolfgang M. (1997) Central Europe. Fejezet az Educatio 6. évfolyam. 1-4. számában 565-566. o.

Egyéb irodalmak:

1. Magyarország nagyrégiói:

<https://hunmix.hu/nagyregiok/>

Letöltés dátuma: 2024.05.21.

2. Magyarország régiói:

https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_regiok

Letöltés dátuma: 2024.05.21.

3. Magyarország vármegyéi:

https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_varmegyek

Letöltés dátuma: 2024.05.22.

4. Bács-Kiskun vármegye és járásai:

<http://www.terport.hu/tematikus-terkepek/bacs-kiskun-megye-jarasai-2015.html>

Letöltés dátuma: 2024.05.22

5. Bács-Kiskun vármegye:

https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A1cs-Kiskun_v%C3%A1rmegye

Letöltés dátuma: 2024.05.23.

6. Hercegszántó történelme:

<https://hercegszanto.hu/tortenelmunk/>

Letöltés dátuma: 2024.05.27

7. Hercegszántói Mg zrt.-ről információk:

<https://www.nemzeticegtar.hu/hercegszantoi-mg-zrt-c0310100487.html>

Letöltés dátuma: 2024.10.30.

8. Hercegszántói kisvállalkozásokról információ:

<https://webshop.opten.hu/szantoi-menu-kft-c0309105887.html>

Letöltés dátuma: 2024.10.30.

9. Hercegszántói Határrendészeti Kirendeltségről információk:

<https://www.police.hu/hu/ugyintezes/szerv/orszagos-rendor-fokapitanysag/bacs-kiskun-varmegyei-rendor-fokapitanysag/hrk-1>

Letöltés dátuma: 2024.10.30.

10. Vodica-Máriakert kegyhely:

<https://hercegszanto.hu/turistaknak-kiranduloknak/#kegyhelyek>

Letöltés dátuma: 2024.05.28.

11. Karapancsai vadászkastély:

<https://www.kastelyok.com/adatlap.php?details=12>

Letöltés dátuma: 2024.05.28.

12. Hercegszántó településrendezési terve:

http://www.ujleptekbt.hu/tervanyag/hercegszanto/hatalyos/szerkezetiterv_leiras.pdf

Letöltés dátuma: 2024.10.28.

13. Régi iskolaudvar, az új szabadidő és sportközpont látványtervei:

<https://www.facebook.com/watch/?v=7204009202987354>

Letöltés dátuma: 2024.10.03

14. Mohács-Duna híd:

<https://bajahangja.hu/bacsikai-naplo/hirek/kozelet/mohacsi-duna-hid-ujabb-bejelentes>

Letöltés dátuma: 2024.10.11.

15. Déli elkerülő:

<https://bajahangja.hu/bacsikai-naplo/hirek/videk/deli-elkerulo-3-ev-mulva>

Letöltés dátuma: 2024.10.11.

7. Mellékletek

1. számú melléklet: felhasznált interjú kérdések

Hogyan zajlik a település költségvetésének elkészítése, főbb lépései?

Milyen beruházásokat tervez az önkormányzat a következő időszakra?

Milyen támogatásokat nyújt az önkormányzat a helyi lakosoknak vagy vállalkozásoknak?

Mely területekre fordítja az önkormányzat elsősorban a beruházási költségvetést?

Honnan származnak az önkormányzat bevételei?

Hogyan igyekszik az önkormányzat fenntartható költségvetést biztosítani a jövőre nézve?

Milyen kihívásokkal kell szembenéznie az önkormányzatnak a költségvetés tervezése és végrehajtása során?

Hogyan próbálják megoldani ezeket a kihívásokat vagy kompenzálni a költségvetési korlátokat?

Milyen állapotban van a település közúti közlekedési infrastruktúrája?

Milyen infrastrukturális fejlesztésekre lenne leginkább szükség a településen?

A település milyen lépéseket tesz a környezetbarát, fenntartható fejlődés támogatása és a lakosság életminőségének javítása érdekében?

2. számú melléklet: saját kérdőív kérdései

Az Ön neme *

☐ Férfi

☐ Nő

Melyik korcsoportba tartozik? *

☐ 19 éves vagy az alatti

☐ 20-30 éves

☐ 30-50 éves

☐ 50 + éves

...

Az Ön legmagasabb iskolai végzettsége *

- ☐ Nyolc általános iskolai osztály alatt
- ☐ Nyolc általános iskola
- ☐ Szakmunkásképző, szakiskola
- ☐ Érettségi
- ☐ Diploma

Mióta él Hercegszántón? *

- ☐ 0-5 év
- ☐ 5-15 év
- ☐ több mint 15 éve
- ☐ őslakos

...

Mely településen dolgozik/tanul? *

Rövid szöveges válasz

.....

...

Ingázik-e Ön a lakhelye és a munkahelye/iskolája között? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

...

Mit tekint a legfontosabb megvalósult fejlesztésnek az elmúlt évekből a településen?

Rövid szöveges válasz

Mit tekint a legfontosabb fejlesztési feladatnak a következő 5 évben a településen? *

- ☐ Infrastruktúra (pl. internet, szennyvíz, utak, vízelvezető árokrendszer)
- ☐ Közterek rendbetétele
- ☐ Szállásférőhelyek bővítése és turisztikai attrakciók növelése
- ☐ Közintézmények (pl. egészségügyi, sportolási célú, informatikai közszolgáltatást végző)
- ☐ Munkahelyteremtés
- ☐ Szórakozási lehetőségek, közösségi élet
- ☐ Egyéb...

...

Tervezi, hogy elköltözik jelenlegi lakóhelyéről? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

...

Ha elköltözne, annak mik lennének az elsődleges okai? *

- ☐ munkalehetőségek hiánya
- ☐ szolgáltatások hiánya
- ☐ infrastrukturális hiányosságok
- ☐ elérhetőség, megközelíthetőség
- ☐ közbiztonság
- ☐ szórakozási lehetőségek, közösségi élet hiánya
- ☐ Egyéb...

3. számú melléklet: ábrák jegyzéke

1. ábra Magyarország nagyrégiói	10
2. ábra Magyarország régiói	11
3. ábra Magyarország vármegyéi	Error! Bookmark not defined.
4. ábra Bács-Kiskun vármegye járásai	13
5. ábra Magyarország járásai	14
6. ábra Magyarország vármegyéi	17
7. ábra Bajai járás	18
8. ábra Bács-Kiskun vármegye és annak a járásai 2.	18
9. ábra Vodica-Máriakert kegyhely	22
10. ábra Karapancsai vadászkastély	23
11. ábra régi iskolaudvar jelenlegi állapota	30
12. ábra az új szabadidő és sportközpont látványtervei	30
13. ábra az új szabadidő és sportközpont látványtervei 2.	31
14. ábra Kitöltők korosztály szerinti megoszlása	34
15. ábra A válaszadók megoszlása iskolai végzettség alapján	34
16. ábra A válaszadók Hercegszántón való élés ideje szerinti megoszlása	35
17. ábra A válaszadók megoszlása aszerint mely településen dolgoznak	36
18. ábra A válaszadók megoszlása az alapján, hogy ingáznak-e a lakhelyük és munkahelyük között	36
19. ábra A válaszadók megoszlása az alapján, hogy szeretnének-e elköltözni a községből vagy sem	37
20. ábra A válaszadók megoszlása aszerint, hogy mi lenne az oka annak ha elköltöznének.....	38
21. ábra A válaszadók megoszlása aszerint, hogy mit tekintenek a legfontosabb fejlesztési feladatnak a következő 5 évben a településen	39
22. ábra A válaszadók megoszlása aszerint, hogy mit tekintenek a legfontosabb megvalósult fejlesztésnek az elmúlt évekből a településen	40
23. ábra Lakónépesség (fő)	41
24. ábra Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék)	42
25. ábra Vándorlási egyenleg (ezrelék).....	43
26. ábra Teljes eltartottsági ráta (százalék).....	Error! Bookmark not defined.
27. ábra Munkanélküliségi ráta (százalék)	45
28. ábra Regisztrált vállalkozás, 1000 lakosra (db)	48

29. ábra Személygépkocsik száma 1000 lakosra (db)	49
30. ábra Közüemi ivóvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)	50
31. ábra Közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)	51
32. ábra Déli elkerülő építési terve	53
33. ábra Mohács-Duna híd építési terve	54

4.sz. melléklet: táblázatok jegyzéke

1. táblázat Nuts régiók felosztása	9
2. táblázat Önkormányzatok bevételei (1000 Ft)	46

8. Függelékek

Rövid Tartalmi kivonat (Absztrakt)

Hercegszántónak a korábbi években egyre sokasodó és nehezedő **problémákkal** kell szembenéznie, fő példaként a munkalehetőségek hiánya és az elvándorlás, valamint természetes fogyás. Szakdolgozatomban ezekre a problémákra szerettem volna rávilágítani és tudásom szerint megoldást találni rájuk.

Dolgozatom **szakirodalmi részében** a terület- és városfejlesztés rejtelseiben mélyedtem el, feltárva e fontos terület fogalmát, jellemzőit és céljait. Emellett kitértem az Európai Unió regionális politikájára, megvilágítva annak szerepét a terület- és városfejlesztés alakításában, valamint a különböző régiókra és Magyarországra gyakorolt hatását. A magyarországi kontextusban megvizsgáltam a NUTS- rendszert és annak jelentőségét az országban, átfogó elemzést nyújtva a terület- és városfejlesztési kezdeményezések irányításában betöltött szerepéről. További a szakirodalmi áttekintési részem Hercegszántó községének szenteltem. Részleteztem földrajzi elhelyezkedését, elmélyedtem történelmi háttérében, és elemzést nyújtottam jelenlegi gazdasági helyzetéről. Ezen túlmenően kiemeltem a település turisztikai vonzerejét.

Annak érdekében, hogy kutatásomhoz átfogó képet kapjak Hercegszántóról, **két különböző vizsgálati módszert alkalmaztam**. Az első módszer során személyes interjút készítettem Sindler Lászlóval és Reusz Gáborral. E mélyinterjúk során elsősorban a község pénzügyi helyzetét, lehetőségeit, a rövid távú fejlesztési célokat, Hercegszántó infrastruktúráját, a környezetbarát és fenntartható fejlődés támogatását, illetve a lakosság életminőségének javítását célzó kezdeményezéseket kívántam megismerni. Kutatásom második részében a szekunder kutatás területére tértem át. Szekunder kutatási részemben a KSH és TEIR által feltöltött adatokból végeztem számításokat és készítettem diagrammokat, táblázatokat 10 éves távlatban. Elemzésemben az általam ítélt legfontosabb demográfiai, gazdasági és infrastrukturális mutatók elemzésére összpontosítottam. Ez a két különböző módszer, a primer és a szekunder kutatás lehetővé tette számomra, hogy átfogó és részletes képet alkossak a településről, értékes betekintést nyújtva annak jelenlegi állapotába és jövőbeli fejlődési lehetőségeibe.

Szakdolgozatomban **három hipotézist** határoztam meg, amiből mind három beigazolódott. **Első hipotézisem** miszerint Hercegszántón az egyik legnagyobb gondot a

munkalehetőségek hiánya okozza a kérdőívemre érkezett válaszok egyértelműen alátámasztják. Fő kitörési pontot munkalehetőségek teremtésére elsősorban a Mohács-Duna híd és a déli elkerülő megépítése által nyújtott lehetőségek jelenthetnek. Ezek a projektek egyedülálló lehetőséget kínálnak a munkahelyteremtésre és a gazdasági fejlődésre a térségben. E lehetőségek kiaknázásával Hercegszántó pozitív átalakuláson mehet keresztül a foglalkoztatás és az általános gazdasági növekedés tekintetében is. Egyértelmű, hogy ezek az infrastrukturális projektek katalizátorként szolgálhatnak a közösségben a munkahelyhiány sürgető problémájának kezelésében.

Második hipotézisemként azt fogalmaztam meg, hogy Hercegszántó pénzügyi helyzete stabilnak mondható, a fenntartáshoz megfelelő, azonban önerőből nem képes nagyobb volumenű beruházásokra. A hipotézis igaznak bizonyult, amit az interjúmra kapott válaszok és a szekunder kutatási eredményeim egyaránt alátámasztanak. Az adóbevételek és bérleti díjak révén a település képes finanszírozni a napi feladatokat, mint például a dologi kiadások, önkormányzati épületek fenntartása és önkormányzati dolgozók fizetése. Ugyanakkor arra is rávilágított, hogy a jelenlegi források nem elegendők a nagyobb infrastrukturális projekteket, például új közintézmények építését vagy jelentős fejlesztések végrehajtását megvalósítani. A szekunder kutatásaim során gyűjtött adatok is megerősítették ezt a képet. A KSH és a TEIR adatai alapján egyértelmű, hogy a település pénzügyi keretei szűkösek, és a nagyobb léptékű fejlesztésekhez elengedhetetlen külső források bevonása. Ezek az adatok hangsúlyozzák, hogy a község pénzügyi stabilitása nem elegendő ahhoz, hogy önerőből megvalósítson olyan projekteket, amelyek a község hosszú távú fejlődését szolgálják. Ez a helyzet kiemeli a fenntartható fejlődés érdekében tett erőfeszítések szükségességét, amelyek a helyi közösség bevonásával és a külső támogatások keresésével valósulhatnak meg. Hercegszántó jövőbeli fejlődése érdekében fontos, hogy az önkormányzat aktívan keressen olyan pályázati lehetőségeket és partnerségeket, amelyek segítségével a község önerőből elérhetetlen beruházások megvalósítására is lehetőséget kap.

Megerősítést nyert a **harmadik és egyben utolsó hipotézisem** is, amely szerint a népesség elvándorlása és természetes fogyása az elmúlt években drasztikusan megnövekedett. Demográfiai számításaim egyértelműen alátámasztják ezt a nyugtalanító tendenciát. E jelenség elsődleges mozgatórugója a lakosság munkalehetőségek hiánya miatti elköltözése, továbbá a fiatalok szociális életre való lehetőségek hiánya. Ismét szilárd meggyőződésem, hogy a Mohács-Duna híd és a déli elkerülő út megépítése kulcsszerepet játszhat ezeknek az égető problémáknak a kezelésében.

NYILATKOZAT

Alulírott Barna Albert István, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vidékfejlesztési agrármérnök szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2024. év 10. hó 25. nap

Barna Albert

Hallgató

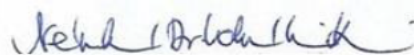
NYILATKOZAT

Barna Albert István (név) (hallgató Neptun azonosítója: U8XD3N) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Gödöllő, 2024. év november hó 3. nap

belső konzulens